

R. M. K. I.
258

Sejres,

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Historia.

AZ PERSIAI MO-
NARCHIABELI FEIE-
DELMEKRŐL. TVDNI ILLIC:
Cyrusról, Cambiséről, Dariusról, Xerxéről,
és a többiről röviden ki fedetet Xe-
nophonból, Herodotusból,
és több Authorok-
ból.

CHIERENY MIHALTOL.

Az Nagy Sándor, auagy az Mátyás
Király éneke notayára.

NYOMTATTATOT COLOSVARAT
M D IIX C. Eftendőben.

RMK I.
258.
14. n. n.
1243/1933

ELSŐ RÉSZÉBE

CYrusnac czudállatos képpen valo ületése,
meg maradása, fel neukedése, Persiat Király-
ságra valo iutása, viselt hadai, és Tomyris Scyt-
thiai Királyne asszony miat történt halála va-
gyon be foglalua.

VOLTAC ez Világba nagy Feyedelmec,
Királyoc, Czifároc, gazdag Hertzegec,
Kiknec írva vanna nállunc életec,

Es emlékezetben ő hírec nevec,
Bennec egy nehínyat most elő hozoc,

Régbi dolgot halván hogy tanóllýatoc,
A kic Deác írást nem tanóltatoc,
Ha tanoltátok is, nem oluastátoc.

Sóloc az másodíc Monarchiaról,
Másod fő Világi birodalomról,
Es à benne való fő Királyokról,
Cyrus, Cambiséről, és Dariusról.

Darius fiáról gazdag Xerxesről,
Es annac fiáról Artaxerxesről,
Es az nagy Sándorig mind az többiről,
De főképpen azért a négy elsőről.

Cyrus első Király az Perliában,
Ki illy módon írta az Királyfiba,
(Mert Királyi nemből való nem vala.)
Hogy onnat a Királyt ki verte vala,

Astiages vala neue Királynac,
Több egy Leányánál nem vala annac,
Leányát neuezic az Mandanenac,
Ez történéc lenni Annya Cyrusnac.

Mert Király ily álmot Leányról írta,
Hogy egyfer oly sokat húddozot volna,
Hogy fő lako helyét be tölte volna,
Sőt egész Asiat be folyta volna.

Meg rettenuén Király ezen magába,
Bölcs álom feitöket gyorsan híuatá,
Kic Astiagesnec meg mondtác vala,
Hogy Mandane miat lenne romlása,

Azért el végezé azt ő magába,
Hogy Medus nemzetnek Leánt ne adgya,
Keüélyeknek lenni kiket tud vala,
Azért egy Persinnac őt atta vala.

Ennec az ő neue Cambises vala,
Ki noha ő nemzet de fegény vala,
Mely éiyel Leánt az el hálta vala,
Ackor ímet Király illy álmot látà.

Mandane méhéből tehát hertelen,
Ki egy Sölő nő, melly nagy véletlen
Afiat be folyta mind földön vízen,
Nap kellettől fogva túl Napeseten.

Inkább meg rettenuén Király, el fánà,
Hogy az Affionny után ő vigyáztatná,
Es ha Fia fülne, fel ne tartatná,
Harpagus fő Wrra ez dolgot bizà.

Azért egy fép Fia lón az Affionnac,
Kikézből adatéc az Harpagusnac,
Eledelül vinné hogy az Vadaknac,
Ne lenne buára végre Királynac.

Véué az Gyermekeket Harpagus sirua,
Nem tud mit műelni nagy busúltában,
Mert ha meg öli is, vőd ő írtába,
Vélle még Mandane meg bántathattya.

Sőt Attyafia is néki hogy vala,
Réfés halálába nem lehet vala,
De Feyedelménec sem véthet vala,
Nagy kegyetlen vóltát mert tudgya vala.

Azért Mitradatest hamar hivatà,
Ki az Király barmút őrzüzi vala,
Az Vadac íarását és tudgya vala,
A fegény gyermekczyét kezében adà.

Videi, vgy mond, vesd el est az Vadaknac,
Te tudod, gyakrabban hogy hún iáryanac,
Király paranczolja mint folgayánac,
Meg ísd, oka ne légy káruallásodnac.

Aranyas Bölczőben az Gyermec vala,
Es à poláyais aranyas vala,
Tíftes ábrazattya, ssep vidamsíga,
Kit à Pástor el vún Kalibayába.

Alig útót vala be íól a házba,
A Felesegis hozot hát halua,
Kérdi Wrát Asszony nyauallyayába,
Miért késett legyen annyit Vduarba.

Ah édes Gazdaasszony, à Pástor mondà,
Ladde est, Asszonyunc Mandane fia,
Király hatta nékem vinném halálra,
Egyebet sem mérec en tenni abba.

Haluín est az Asszony el álmelkodéc,
De visontag ísmét sáruében őtléc,
Hogy az hólt gyermekén ast meg czerélnéc,
Es az ártatlan is vgy meg tartatnéc.

Nem léssen Királynac, vgy mond, tuttára,
Mert ez hólt gyermeket mutasd meg halua,
Ez sem tudgya hogy ő Mandane fia,
Kinec csak mi legyűnc, s lsten tudóya.

Az gyermek élete így meg marada,
Ki gyors, íerény, okos, igen nő vala,
Tíz estendős korban hogy útót vala,
Ki lenne, így en ki mutatra vala.

Az több Falubeli gyermekek közöt,
Tehát ő Hadnaggyà egy sser tétetet,
Hún seregbe veri, rendeli őket,
Hún penig ostromnac nogattya őket.

Töruént elcsikben nékic fab vala,
Rendi hagyottakat bünteti vala,
Történéc egy Wrfi hogy vétet vala,
Kit ő tifti ferént meg dorgált vala.
Panaflani méne Attyához sirua,
Királynac bé viué az haragyába,
Királyi felféged vgy mond, meg hallya,
Fiamat le verte Páftorod fia.

Azért te felféged el ne fenuedgye,
Az én vén feiemetis meg böczállye,
Fiam állapattyátis meg tekincze,
Wrfiat ha illyéc Rabnac vernie.

Artembares flauán Király riada,
Az páftort fiaftól hinác meg hagyja,
Mikoron mind ketten el időttec vólna,
Aftiages flóla így haragyába:

Te vagyé az, te rof hituán martzona,
Artembares fiát ki le taglotta,
Hogy mérted művelni páftorem fia?
De el nem mégy velle általanfogua.

Felele à gyermek és bátran monda:
Felféged kegyelmes Vram, meg hallya,
Méltán czeleköttem vgy mint Hadnagya,
Kínece engedetlen mindenkor vala.

Czodálkozié Király gyermek miuoltán,
Eo nagy okofságán és batorfágán,
Oly ha meg ismeré az abrázattyán,
Az eflendeitis rea flámlálván.

El fogya magában, czak alig várya,
Hogy Artembareftől szabadulhatna,
A Páftorral titkon többet flóthatná,
Azért illyen flóckal őt el mutatá.

Solgám Artembares higy meg énnékem,
Hogy büntetés nélkül el nem menekedem,
Ha fiad sérelme aual meg léssen,
Mert többire vgyan magam fégyenlem.

Immár Király vagyon csak a Pástorral,
Kérdezi firtattya nagy buszulsálsal,
Mond meg, vgy mond, nekem egy igazsággal,
Hun vöd ez gyermeket ily bátorisággal?

Felele a Pástor: Edes magzatom,
Isten atta nekem, én testem, tagom,
Tíz estrendőbe íár, mióta tartom,
Az Anyais még él, most othon vagyon.

Ninczen, vgy mond, Király it semmi helye,
Himes befédidnec semmi ereye,
Nofa czíggazzák meg, Am meg iyede,
Es mindent ki monda fégyeny féltébe.

Immár Harpagusra Király haragfíe,
Sine busultában vgyan változic,
Noha nem tettetni vgy igyekezie,
Hamar hamar hiyac, vgy kiáltozic.

Harpagus el iuta, Király így szóla:
Mely gyermeket read én bífiam vala,
Houa tötted vala Isten átkofia,
Hogy mostan vén feyem buszúl miattar?

Bátron a Királynac Harpagus mondat:
Ihon ez Pástornac en attam vala,
Es hogy megis öllye, meg hattam vala,
Solgaimmal megis kimlettem vala.

Sőt a testét nekem halua meg hozáe,
Es semem látára az földben áfíe,
Nem illet én hozzám nagyob hoherfíg,
Erre sem boczátna az attyafiság.

Király hogy ez főkat hallà, vestegle,
Noha nagy bosszuba fő vala fiue,
Tetteri gyermekén mint ha örülne,
Azért Harpagusnac ilyen felele.

A gyermek el vestén főkat bántottam,
Leanyommal érte haragban voltam,
De immár örülöm, hogy meg találtam,
Vigan is akaroc laknom vaczorán.

Ackorra sőt te is ide tartozzál,
Hogy en velem egyűt vigan lakhassál,
Io borral érette te is áldozzál,
Banatid othon had, it ne bántodgyál.

Az te fiadat is addig küld ide,
Had íd zodozzanac az két gyermekezye,
Mert gyönyörűgem nagy vagyon benne,
Annyáért is el küldőc hódakelue.

Ez főc vtán méne Harpagus haza,
Eorómében fiát be külte vala,
Tizenkét estendős korban ha vala,
Kit Király mingyárást fel kontzoltata.

Kit sítue, kit főue szerzete benne,
Hogy az vaczorához minden le öle,
Az többinec lúh hús vala kéffitue,
De Harpagusnac az önön gyermeke.

Mint tessene, kérdi Király, az étkec,
Nagy térd haitua mongya, hogy ió izűdec,
Meg szolgálom, vgy mond, te felfégednec,
Bizonyára nékem igen rettzenec.

Inté Király à hozzà hagyottaknac,
Eleibe rakác kie Harpagusnac,
Feyét, kezét, lábát édes fiának,
Kin minnyáyan vgyan el ayulánac.

Nem

Nem sola Harpagus semmit buába,
Fel fedé à testet és méne haza,
Az több vendégekis ki kí el o fla,
Astiages örül hogy bossút állá.
Más nap alom feit őit be híuatá,
Kiknec eleikben az dolgot adá,
Mit kellene tenni kérdezi vala,
Mert à gyermek élne, meg nem hólt vólna,
Felelénec azoc, hogy búkfév vólna,
Hogyha vgyan vólna, hit or flaglana,
Mert afit az áldozot nyiluin mutatná,
Isteni akarat és igaz vólna.

Vgyan vgyon, Király nékiec mondgya,
Es mikor Királlya tétetet vólna,
Az több gyermekeknek tistet őft vala,
Azzal birodalmát mutattya vala.

Nem búkfév hát félned, à Bölczec mondnae,
Mert kis Királyról az álmoc főlnac,
Bátorfó adatéc ezzel Királynac,
Eshaza küldetéc Cyrus Annyánac.

Meg ért emberkorba ki mikor iúta,
Teles vitéz ember benne lőt vala,
Minden ember őtet fereti vala,
Czak Astiagesnec nem tetzic vala.

Harpagusis őtet tistrelí vala,
Ki Astiagesre nagy bossús vala,
Alkolmatofságot czak halaz vala,
Mint Királt Cyrushnac közben akaffsa.

Hamar egy leuelet írà Cyrushnac,
El küldé halsába egy fogot Nyulnac,
Mellelte meg hagyà hű folgayánac,
Hogy Cyrushnac adná czak őmagánac,

Cyre, Cambisene vitézlő fia,
 Kire az Istennek volt bizony gondgya,
 Mert erre kálomben nem iúttál volna,
 Aly bossút Királlyon most haragodban.
 Eo ackarattyából el veséél volna,
 Ha en tégedet meg nem tartlac vala,
 Attyád helyet néked gyilkosod vala,
 Ha foglaidból attyád nem léflec vala.
 Most azért ideye hogy meg büntessed,
 Az en bossúmat is raita ki tölczed,
 Ki miket fenuedtem légyen éretted,
 Afti hissem hogy immár régen értedted.
 Ez dolognac penig könnyű a módgya,
 A Persákat kiztesd fel csak Királyra,
 Es hoston hozd reánk be Mediara,
 It mind kéflec lefűnc a pártolásra.
 Mert en az Wrackal mind meg ferzettem,
 Es az te neuedre őket esküttem,
 Hadnagy is nem léfcsenki kiűllem,
 Azért könnyen Király kezeden léfcsen.
 Harpagus tanaczát hogy Cyrus vőué,
 Hamar ilyen módgyát dolognac lelé,
 A fő Persa népet mind egybe gyűté,
 Besédét elöttöc és ilyen eyté.
 Ihon vagyon, vgy mond, Király leuele,
 Mert ál leuel vala formálua tölle,
 Kiben engem emelt erre a tífte,
 Vgy nézzetec immár mint Hertzetekre.
 Paranczolom azért feyenként néktec,
 Hogy egy egy Kassáual ielen legyetec,
 Mert nagy dolgom léfcsen hólnap veletec,
 A kicsit nem léfcsen, mind meg büntetlec,

Nagy

Nagy sürös töviset más nap mutatá,
Mellyet eilig véllec mind kassátatá,
Mikor el bozátá őket, meg hagyá,
Hogy más nap gyűlnének hozza laknia.

Mikoron immáron íól laktac vólna,
Mellyiket feretnéc kérdezi vala,
Az tegnapi munkát à kassálásba,
Auagy az ió lakíft nyugodalomban.

Nagy köz à keitő köft, feleltec vala,
Mert minden nyauallya à kassálásba,
De vífont minden ió ez állapatba,
Cyrus erre vífont nékiec monda.

Igy vagyon dolgotoc Persiaiac,
Az még az Medusoc raitatoc fántnac,
Ti csak Raboc vartoc, ök wralkodnac,
Ti rabotálkottoc, ök vígan laknac.

Azért ha ennékem engedendetec,
Mind sabadoisockà titóket téflec,
Hogy ha nem engedtec, mind el vestelee,
Mostan erre gondot vgy vífellyetec.

Asthiages Királt farba rúghyátoc,
A dolgot en velem heuen foghyátoc,
Mindent érettetec en meg próbáloc,
Eletet és halált egy aránt tartoc.

Régen eft à Persiac keuánnyc vala,
Medusoc igayát meg vntac vala,
Asthiages hogy eft meg tudra vala,
Cyrust posta által hiuattya vala.

Cyrus, eregy mond meg Királynac, mondá,
Im adót nékie kéfítec vala,
Hamaréb ot léflec, hogy nem keuánnà,
De kéfen óldalán légyen Stablyáya.

B_a

Asthiages

Astíages mingyárt hadát felgyűté,
Mediat, Bactriát mind felvéteté,
Harpagust elűtőc Hadnagya tévé,
Vgy elvesztet vala esse nékie.

Mikor immár sembe menni kel vala,
Királyyal kevesen marattac vala,
Altal mind Cyrushoz mendeknec vala,
Király is fűttába igyen fől vala.

Igy sem őrdl azért Cyrus, meg láttya,
Alig haladhata Ecbaranaba,
Onnat mikor ísmet ki őtöt vólna,
Eleuenen Cyrus kezében iúta.

Harpagus melléye ottan íarúla,
Kérdi mint tettzenéc most a vaczora,
Nagy rút szemmel rea Király néz vala,
Ha ő dolga volna kérdezi vala.

Mind enyimez, vgy mond, bánodé Király,
Az vaczora nékem laddé miben ál,
A bűnért az listen raitad bossút ál,
Hogy magzatom nélkül engemet hagyál.

Cyrus Astíagest el nem boczátá,
Hanem mind holtáig mellette tartá,
Mediat Persiahoz halgattatá,
Kuld ísből kazdag dúlt aual czínála.

Mediat gazdag nép mert lakya vala,
Soc nagyra vigo Wr ő benne vala,
De Perliát fegény nép lakya vala,
Semmi Wr ő benne vgyan nem vala.

Es így iúta Cyrus az Királyfőghoz,
Soc Országot háta meg Persiahoz,
Valami halgator az Aliakhoz,
Ast ő mind foglalá az Persiahoz.

Lydiát

Lydiát megháta Cræfust meg fogá,
Kinél gazdagb Király akkor nem vala,
Annac lakó helye Sardisban vala,
Arannyal Pactolus által foly vala.

A Tenger két felét hogy így meg háta,
El indita hadát Afsyriára,
Aft is meg haitani kéuánta vala,
Kinél sebb Tartomány nagy föld nem vala.

Abban vagyon az nagy Babylonia,
Kinec mi voltárol soc irás rakua,
Cyrus ideyébe vólt sebb formája,
Hogy nem soc ödöuel annac vtánna.

A Királyi fő hely volt Mediaba,
Ecbatana neue Váralnac vala,
Hozà Cyrus onnat az Perfiaba,
Holot néki Vároft Susit valaftà.

A Coaspes vize megyen mellette
Kiből, valahoua à Király menne,
Italára vala nékie vize,
Aft Eofuérc vonftàc Ezüst edénbe.

Négy sekeret arra csak tartnac vala,
Kic Ezüst hordóckal valínac rakua,
Afsyriabais Cyrus így iútà,
Hogy à Gindes vizét elérte vala.

Akarà el kelni gazloba ráta,
Maga nagy Haiós víz és sebes vala,
A Nap sebt louait néki nodità,
Kiket à sebes víz el czapot vala.

Nagy erőffen Cyrus ráta haraguéc,
Hogy ilyen Királyon ez segyen eséc,
Tölle à segeény víz fenyegettetéc,
Hogy térdig sem érne, ollyà rétetnéc.

B;

Azért

Azért ot Táborát ám le szállitá,
Egész Eftendeig Gindeft áfatá,
Negyed fél ház réfre à vizet oſtá,
Azzal csak hatalmát ő mutogatá.

Babylonjahoz immár el iútá,
Kic őtet az mezőn kűn váryác vala,
Belől lis iő móddal kéfűltec vala,
De Cyrus nálloknál hatalmasb vala.

Azért őket gyorsan meg fútamtatá,
Es mind à Vároſig rutúl vágatá,
Város ſoc éléſſel meg rakua vala,
Mondhatatlan erőſ talais vala.

Az Eufrates penig által foly raita,
Kiből à be ſorúlt nép iſſic vala,
Cyrus nagy ſokáig őle alatta,
De végre ecképpen gondola rólla.

A víz à Várasba hűn be foly vala,
Népénec egy réſét oda állatá.
Mingyarált rohánna neki meg hagyá,
Mihelt az Eufrateſt apályon látná.

Az Váraſon felűl à mely Tő vala,
Kit régen Nitocris áſſatot vala,
Annál is nagyobbat ő kezdet vala,
Hogy oſtán az vizet abba boczáſſa.

Sántalan ſokalág aſt áſſa vala,
Azért nem ſokára el kéfűlt vala,
Az Eufrateſt abba be vőtte vala,
Addég az Vároſnál meg ſállot vala.

Rohanának ottan be à Városba,
Cyrus is ot terme, népét nogattyá,
Városheli nép nec lnnepe vala,
Ackor is vigadnac, tántzolnac vala,

Mint

Mint hogy az Varos is igen nagy vala,
 Hamar a dologba hir nem lott vala,
 Az Város falához ok biznac vala,
 Azért csak semmit sem vigyáztac vala,
 Cyrus elött azért ok fútnac vala,
 Ki nekic népével inokban vala,
 Az tántzot mind addég sem hartac vala,
 Az még Cyruft ráitoc nem láttac vala,
 Babyloníához Cyrus így iúta,
 Ki Assyrianac fő helye vala,
 Az Massagétákra onnat indula,
 Az Araxeisen túl kic laknac vala,
 Soc ok Királt abban viseli vala,
 Ember felet magát alította vala,
 Ió szerenczés volt át minden hadíba,
 Győzhetetlen népét és láttya vala,
 A Massagétákra azért indula,
 Királyoc azoknac akkor nem vala,
 Czak az elődedin mert megholt vala,
 Felesége neue Tomyris vala,
 Fia Spargapises egy marat vala,
 Ki noha immir emberkorba vala,
 Mind az által Annya paranczol vala,
 Eo penig Annyának Hadnagya vala,
 Gondolkodéc azért Cyrus magába,
 Mint lenne iob módgya kezdet dolgába,
 Eo előb mehetne rapazlagában,
 Végre így végezé gondolattyába,
 Királyne asszonhoz követet küldé,
 Ki által magának ötet kéresse,
 Okos asszony érté mi kel nekic,
 Azért ilyenképpen neki izene,

Media

Media Királya ettől meg sünyyel,
En reám te semmit ne törökedgyél,
Mert ki tudgya téged mi ferencze léli,
Dolgot hazayába rosi, a ki nem léli.

Még bekéuel mehetz te orfágodba,
Hadgy békét nekünk it az mi Hazánkba,
Vagy ha térni akarfi segény Getákra,
Ha mitálál, ves csak bolondfágodra.

De terméketedet értettem s tudom,
Nyughatatlan elmed tenéked vagyom,
Az telhetetlenség is benned vagyom,
Azért vegyed nekem ilyen tanáczoom.

Im en hatráb állloc be Orfágomba,
Íly által a vizen en határomba,
Vagy en által megyec te birtokodba,
Vgy ofrán végezzúnc kéuanfágunkban.

Tanáczközéc Cyrus nagy lokat rólla,
Job az kettő közzúl hogy mellyic volna,
Segény fogoly Cræsus arra tanáczla,
Hogy ő kellyen által inkább azokra.

Mert Királyné affony ha által ióhet,
Es minden hadával ha reád kelhet,
A ferencze raitad hogy ha mit eíthet,
Ottan ez darab föld tölled el kelhet.

Te penig a vizen túl annyit nem nyerfi,
A mennyit csak könnyen innét el vesíthetz,
Stabad tanácziid köfít ki mit fól ehez,
De az en tanáczoom ez dologban ez.

Mikor által kelúnc az Araxelsen,
Egy napi iáro föld mennyúnc bellyebben,
Keufet és roffat hadgy ot népedben,
Bort is hadgy azockal élést is bóuen.

Ast mikor

Ast mikor meg littyie à Massagetie,
Czak à keués népét ök meg vallyie,
Etelnec iralnac magokat adgyie,
Eomagoc réfegen magoc meg adgyie.

Az Cræsus tanaczát Király fogadà,
Kírlne affonnac tudára adà,
Ighireti ferént hítráb állana,
Mert ő menne által be az orfígha.

Tomyris elölle hítráb el állà,
Cyrus is költözni hogy akar vala,
Halalít mint ha vgyan érzi vala,
Cræsus à fiánac előb állna.

Ez embert vgy tarczad, ferető fiam,
Ha en ide hálnéc, mint en tartottam,
Meg maradgy tanaczán mindenkor bátran,
Kítl én immíron sokat tanóltam.

Serencze nem tudom mostan mint folgál,
Hogy ha ot tapanal engem à halál,
Ne vessénc egyfer smind, eregy Cræsusfal,
Vissza Perfiába az te hadaddal.

Cyrus ezenközben el káfolodéc,
Minden ereyéuel által költözéc,
Mikor az vízen túl éiyel alunéc,
Illyen álom ackor tölle lítottéc.

Hístaspesnec egy iffiu fia vala,
Húf estrendős, neue Darius vala,
Olly nagy szárnyát annac látà álmában,
Állát, Európát hogy ki be fognà.

Fel keluén Hístaspest ottan híuatà,
Czak titkon magínac és igyen fola:
Az Isten ennékem ma tudnom adta,
Hogy fiad Darius elarúlt volna.

C

Azokéért

Vigan éfnec ifnac nem gondolkodnac,
Attrác ő magokat az erős hornac,
Réfegec minnyáyan mír hogy valí nac,
Ottan raitoc terme népe Cyrusnac.

Réfegekben sokan le vígatí nac,
De még anní l többen el fogatí nac,
Réfegec valí nac nem vihatí nac,
Efnec kezében azért Kírál ynac.

Tomyrís hogy hallá ez veszedel met,
Eshogy Spargapites is foglya e set,
Igen bosszónkodik hogy ez így e set,
Azért küldé Kírál ynac ily levelet.

Vérbe telhetetlen te kevély Cyre,
El ne hí d magadat hogy ez így e léc.
Meg od inkább magad raitad ne e léc,
Es víssa á kölczön ne fordíts e c.

A bor ereyével nem ví téz s éggel,
Verted meg népemet csak réfeg s éggel,
De en veled víuoc embers éggemmel,
Ha semmit nem gondol s í ó írté simmel.

Meghis kérlec inkább téry víssa innét,
Meg engedec hogy így ves té d népemet,
Boczá s d el békével en gyermekemet,
Vélle egyetembe fogoly népemet.

Mert eskü s döm á fényes napra,
Az Massagetáknac az ő wrokra,
Nem boczátlac vélle az más víl í gra,
Sőt elég vért töltöc egy s ser torkodba.

Nem gondola semmit Cyrus ez s óckal,
Vélle dolg í t lenni Affony állattal,
Eo penig s sembe vít s oc Kírálly ockal,
Azért á levelet vdué czúfsággal.

Spargapifes hogy meg izonúla,
Magát fogva lútuán czodállyá vala,
Kezét meg boczácsác könyörget vala,
Es legottan magát meg ölte vala.

Királne hogy hallá fia halálát,
Nem állhatá tovább nagy bossúságát,
Cyrusra inditá míngyárt táborát,
Vitéz effes módon rendelé hadát.

Leg elől állatá a nyilassokat,
Símfériyesséket, Parittyássókat,
Azoc vti in penig a dondar hadat,
Alittya Cyrus is erőssen magát.

A nyilassoc azért igen lövéenec,
A Cyrus hadából sokat vették enec,
Végre a lantzára, Kardra kelénec,
Ot vgyan valóba emberkedénec.

Egyic fél is futni nem akar vala,
Mert az hasznos futást fégyenli vala,
A soc vér patakkal köztől foly vala,
Cyrus is seb miat el veszt vala.

Lútuán aht a Persic meg futamánac,
A kic futhatánac el faladánac,
De nagyob részére mind el hullánac,
Foglya csak kevesen sem akadánac.

Cyrus testét Affony meg keresteté,
Es egy tömlő vérbe be meriteté,
Vérrel ki nem győzél soha telni bé,
Erd meg, vgymond vélle, immár tellyél be.

Igy fizeté Affony segény Cyrusnac,
Es eleget is tön fogadafsínac,
Ennyi hasznát véve Cyrus Cræsusnac,
Meg adá az satzot Cræsus Cyrusnac.

MASO.

10
MASODIC RÉSEBE

Cambises Királynac visselt dolgai,
czoda bolondoskodási, kegyetlen-
kedési, és halála.

CYrus Scythiába hogy így el vesse,
Cambises lón Király mingyárt helyébe,
Attya természetü nem vala ebbe,
Sem had viselésbe módgya és esse.

Vesteg mind az által hogy ne heuerne,
Soc tartományokból nagy hadat gyűtve,
Kiül Aegyptumra vég tere mene,
Hogy ő is határát azzal teryezse.

Király Psammenitus ackoron vala,
Egyptumba mikor Cambises iutá,
Psammenitus késsen őt várya vala,
Azért Cambises is melléje állá.

Mis nap az viadal mind estig tarta,
Kiben nyertes vala Cambises hada,
Psammenitus népe Memphisbe fúta,
Vala erős Váras ez Egyptumba.

Odais követét Cambises küldé,
Ki magoc megadná, szép főval incze,
De azoc le vágá mind izről izre,
Azért Király méne mingyárt Memphisre.

Tized napig Váras talig vitará,
Magát Cambiseinec az is megadá,
Psammenitus Király közben akadá,
Ki hat estendeig orfoglott vala.

Bírodalmát Király el vőtte vala,
Többel együt fogva őt tartya vala,
Memphis piatzára ki külte vala,
Alhatatóságát hogy meg vizsgálja.

Az piatzon többel é egy fal alaf,
Nagy vas lóntz le nyemta fegénnecc nyakát,
Király le vonatta drága ruháját,
Rab módra nyirette fel az ő hayát.

Vala nyauallyásnac egy leankaya,
Annak is hátára Tömlőt adatá,
Estőb leanyockal küldé a kútra,
A tereh fegénnecc fokaiklan vala.

Látuán azonmenni ki ki leanyát,
Ki ki vgy kefergi nagy nyauallyását,
Pfammenitus látuán az ő leanyát,
Nem bóla, le síté csak az orizayát.

Azomba a fiát láttya hogy hozzác,
Kezét hátra köttéc, többire vonfác,
Két ezer Wt fual hogy le kontzollyác,
Eo csak sem suhaita, a többi sirnac.

Harinadfor történéc hogy egy baráttya,
Kinecc íauát haidon ő vőtte vala,
Minden íauaitól fosíva küldülua,
Aft latuán erőssen íaigattya vala.

Cambises aft haluán kérdeti vala,
Miért az leanyat nem fánta vólna,
De sőt a fiát sem siratta volna,
A baráttyán peníg íaygator vólna.

Pfammenitus monda, mond meg Királynac,
Az en nyauallyásim sockal nagyobbac,
Hogy nem mint töllem siratathassanac,
Semmi siratás nem elég azoknac.

Iól tőt barátomat de mikor lánám,
Hogy féllél küldülua meg nyomoroduán,
Ki nem régen vala nagy kazdagfogban,
Ennekem vgy tettzic méltán íaigatam.

Király

Király ez vállaſon el ſímelkodéc,
Elſette Cezar ſis fel ſoházkodéc,
Cambifeſtől hóléig el tápláltatéc,
Vélle à ſerencze de végre botléc.

Mert el hiúén magút à ſabadſígba,
Mellyet Király néki engedet vala,
Partot Király ellen űrni akara,
Kiért néki eſec ſőrnýű halála.

Király egy Bikánac vérét véteté,
Es vélle melegen fel hőrbőlteté,
Melly el folyuán teſtét, ſőrnýen meg őlé,
Arultaraſínac ily haſnút véué.

Cambifeſ Memphisből mene Sainba,
Az Amaliſteſte ki áſatnia,
Kit mikoron ő fel áſatot vólna,
Rettenetes képpen verette vala.

Amaliſtra Király nagy boſſűs vala,
Hogy leányút néki nem aſta vala,
Az hadnak is eggyé oka az vala,
Az teſtét végre meg égette vala.

Imm űr mind kezében Egyptum vala,
Vy had indítáſra magút gondola,
Mert Carthagorais igentőr vala,
Az Nap Papyárais ſándéka vala.

Arabiában az Stereczéneket,
Nem feleltetheri el gazdag híreket,
Egy ſers mind illy három hadat emleget,
Atty űr meg haladni az igyekezet.

De Cyrus ereyét merſekli vala,
Hadút ahoz képeſt indítta vala,
Cambifeſ valamit el gondol vala,
Mind véghez viheti aſt tudgya vala.

Cartha

Carthagora azért visszi ereyét,
Az Nap Papyra ellen louag seregét,
A Sereczenekre vduara népét,
Három részre igrén rendelé népét.

A Sereczeneknec meg kimléfere,
Köuettség fin alat onnat erefte,
Ayándékokat is Királynac ferze,
Hogy már baratságot ő velle vetne.

Az ayándéc penig egy Köntös vala,
Egy arany lántz, egy arany peretz vala,
Egy tonna kenet, egy hordo bor vala,
Mellette a Köuet így főllot vala.

Az nagy Király keuán barátod lenni,
Es akart általam meg látogatni,
Ez ayándékokkal téged tisztelni,
Kikben fokot othon ő gyönyörködni.

A Sereczen Király de tudgya vala,
Hogy kimec vólnának íól érti vala,
Cambises erkölcsét hallotta vala,
Azért köueteknec így felelt vala.

Nem azért boczátot Király titóket,
Auagy hogy igen bőczálllyen engemet,
Auagy hogy keuánná egélségemet,
Hanem hogy keuánnya inkább földemet.

Azért tis hazuttoc, mert kimec vattoc,
Hamis lstenelen ember Wratoc,
Hogy az másét igrén somyuhozzátoe,
Kikről soha nem vólt semmi bánástoc.

Ez iyat vigyéte azért nékie,
Es a mikor léssen annyi ereye,
Hogy annac idegyét ő fel verhesse,
A serenczét ide ackor kélsérce,

Hílt adgyon penig az Isteneknee,
Hogy vagyon minékinc Sereczéneknee;
Nem keuannyuc földét egyéb nemzetnee,
Mert rá is mitőlinc retteghetnéte.

Eft monduán le veté az íy idegét,
Czudállyá à Kőuet temérdekfégét,
Sereczen Királynac ő nagy ereyét,
Rettegue halgattyá kemény beffédét.

A Kőntőst is véuén Király kérdezi,
Mire valo volna kiczoda fűi,
Kit hogy meg beffélé à Kőuet néki,
Király is vissont így felele néki.

Az czalírd ember nec czalírd ruhíya,
Benne álnokfigít reytzue tartya,
Hogy az arany linczra kérdezue íuta,
Kőtozni való nac alittyá vala.

Erősbecit, mondá, énnállam vadnac,
Es à tömlőtz felé ők ballagínac,
Holot à főc foglyoc à kie való nac,
Nagy arany linczockal kötue való nac.

Mikor mindezeket meg lítetté volna,
A Kimec bucz ízuán meg tértece vala,
Cambísefnec mindent meg mondíac vala,
Kin ő nagy erőssen haragut vala.

Azért az orába vtra indula,
Sem élést nem ferze à hóffu vtra,
Sem még őffue gyűlne hadát nem vtra,
Hanem menten méne bolondlágába.

Thebas városába mikoron íuta,
Eotuen ezert hadából ki válastá,
Kiket az Ammonra mingyárt boczáta,
A Sereczénekre méne ő maga.

D

De még

De még csak keveset mehetet vala,
Hogy minden élése el fogyot vala,
Sem kenyér sem barom immár nem vala,
Meghis előb előb ő siet vala.

A Had csak gyökérrel lakozic vala,
Egy más előt a fűvet kapyác vala,
De hogy a homokot elértec vala,
Affélétis már nem kaphatnac vala.

Azért köftöc nyilat vonfanac vala,
Es minden tizedet meg éfnec vala,
Egy más végre addég meg öttéc vala,
Hogy alig időhte harmada víssa.

Az Ammonra penig boczátot hada,
Dafis városhoz hogy iútot vala,
Nagy féluéss hertelentámadot vala,
Es mind a homokba vesztenec vala.

De Carthagorais kiker küld vala,
Mind Feníciában lakoznac vala,
Frigyec Carthagoual azoknac vala,
Eoker azért Király meg hatta vala.

Hadíval Cambises azért így írã,
Mindent bolondfigból mert indit vala,
De végre vgyan meg bolondult vala,
Hogy az Apis lsten meg ölte vala.

Ez az Apis penig egy Tíno vala,
Fekete, homlokán egy kis hóldósa,
Sas Keselyű képe az hátán vala,
Az Egyptomiác imádgyc vala.

Azért elő hozni Cambises hagyã,
Kit mینگyűrűst farba vgy Czapot vala,
Hogy fél fara éppen le fakat vala,
Végre meg rothada, és meg hólt vala.

Bolon

Bolondoc nem ilyen vegymond az Isten,
Hogy okralan állat képű ő legyen,
Sem húsa sem vére Istennek nincsen,
A nagy vereséget hogy ő érezzen.

De az Papokat is gyorsan kapatà,
Raitoc söt marok vesztét faggattatà,
A kic néki Innepet állnec vala,
Sokakat azokban is le vágatà.

Még Memphisbe léu én egy álmod l'ra,
Mint ha Perfiából Posta iöt vólna,
Olyan hírt őnéki ki hozot vólna,
Hogy Perfiát Smerdet foglalnia vólna.

Attyafia néki ez penig vala,
Bosfuyába k'lte vala csak haza,
Két vya az iyat hogy vonra vala,
A fereczen Király kit küldet vala.

Az álmon Cambises igen busula,
Mert az birodalmot ő félti vala,
Azért ő Prexaspest haza válafta,
Cancellariusza ez néki vala.

Dolg'at azért velle közlötte vala,
Kinec hűségébe kétes nem vala,
Ki hogy haza iútà Susa várába,
Smerdet titkon mingyárt meg ölte vala.

Azomba Király is el bolondula,
Noha tellyes esse soha nem vala,
Nagy kegyetleniséget népén őz vala,
De attyaftit is nem bánnya vala.

Eggyetlen egy Eoczt meg álltetteté,
Eo magtalanfígít meg nem tekinté,
Azzal is Orfígít meg kesserité,
Ímet ilyen dolog csak hamar éré.

Dz

Két Húga

Két Húga őnéki igen szép vala,
Egyiket el venni akarya vala,
Törüénnyel meg látni előbb keuana,
Fő Törüény teudt azért hívatá.

Vólnaé olly törüény kérdezi vala,
Ki Húgát el venni szabaddá hadgya,
Az Törüény teudt mint hogy félnece vala,
Efelesen így néki feleltece vala.

Ollyan Törüént, Király, mi nem találunc,
Réghi törüényeket nóha fel hányunc,
Hogy á kiuel egy test, és egy vér vagyunc,
Aual szabad legyen minékiunc hálunc.

Mind azon által egy Törüény ást tartya,
Hogy á Persiai Király bándéka,
Nékie mindenkor törüénye vólna,
Valami tettzenéc, mind szabad vólna.

Egyic Húgát azért Király el véué,
Meg vnuán csak hamar ást, ám meg ölé,
A málakat ismet helyyébe véué,
Ást is nem sokára vran erefté.

Illy latorfogokat ő miuel vala,
Háza népét gyakran öleti vala,
De az Wrackal is vgy bánic vala,
A bolond latorfog mert birya vala.

Cancellariussa Prexaspes vala,
Az fia peniglen fő Pohárnakya,
Egyfer Király tölle kérdezi vala,
Az Wrac felölle ki ki mit főlna.

Felele Prexaspes minden iót főlnac,
Csak hogy réffegesnece keuelsé tartnac,
Atty idnális iobnac téged alitnac,
Mert Wra vagy immár mind Egyptumnac.

A Veres

A Veres Tenger is te birtokodba,
Kínec egyyiket is Cyrus nem bírta,
Cræsus is ez főkat mind hallya vala,
Azért ő is hozzá ighen főlt vala.

Ennékem te felféged meg bocz ílsa,
Attyád felfégedet még meg haladta,
Mint kínec még nincz ily hatalmas fia,
Mint ő felfégedet vtánna hatta.

Haluán afe Cambises igen örüle,
De más felől rakua méreggel főue,
Vala nagy haragya a Prexaspesre,
Wraktól hogy vólna réfeges neue.

Prexaspesnec azért haraggal monda,
Lásd meg hogy ha igaz az Wracfaua,
A hún ál a fiad amaz aytóba,
Lò bizonyig léfien ő ez dologba.

Mert hogy ha a főuet lóni találom,
Minnyáyan hazuttoc bizonytal tudom,
De igazat mondtoc ha nem találom,
Es bár bolond neuem nékem maradgyon.

Azomba meg húzá erős Kéz iyát,
Vgy találà lóni Prexaspes fiát,
Hogy fel halsítatuán mingyárt az iffiat,
A főuen leléc az nyilnac a vasít.

Nagy katzagua, hísem találám, monda,
Látodé, hogy hamis az Wracfaua,
Nállamnál iob lóudt kít láttál vólna,
Isten sem lehet iob, Prexaspes monda.

Cræsus mind ezeket hogy látta vólna,
Rólla lgy beféddele incze gondola,
Mikor azért egyffer el kefte vala,
Eo hozzá is mingyárt nyilat ragada.

Előlle Cræsus is gyorson ki futa,
 Kapnéc, és meg ölnéc meg paranczola,
 De mint kic erkölezét iól tudgyác vala,
 Nem bántéc, hanem csak el dugtéc vala.
 Illyen reménfégec mert nékic vala,
 Hogy Király még Cræfust látni kéuánna,
 És akkor ást meg is ayándékozná,
 Aki ötet néki elő hozhainá.
 Egykor azért Király ím meg keuáná,
 Mellyet á fogai hogy lóttéc vala,
 Hogy még Cræsus élne meg mondtéc vala,
 Ást bizony örülöm, Cambites mondá.
 De az ki miat él, bizony meg bánnya,
 Es azokat mind meg ölette vala,
 Illy kegyetlen bolond Cambites vala,
 Kiért az Orfíig is gyűlöli vala.
 Azért meg eképpen bolondoskodíc,
 Perfiatól meffé Egyptumba lakíc,
 Két Mógusattyahóffue eskeffíc,
 Patizites eggyic, Smerd vala másic.
 Módgyoc penig abban imillyen vala,
 Eoczét Cambites meg ölette vala,
 Kit azért keuesen csak tudnac vala,
 Es felette igen feretnec vala.
 Lóttyc vala Király magtalanfígát,
 Smerdnec tudgyác vala nagy ímborífígát,
 Vgyan váryác vala Király halálót,
 Hogy néki adhatnác az ő ístípyát.
 A két Magus penig iól tudgya vala,
 Hogy á Cyrus Smerdgye el vefet vala,
 Mert Prexaspes ötet meg ölte vala,
 Egy másfal azért ők v. gefetec vala,

Patizites

Patizitás akkor némes Sufába,
 Király táuol léuén, Hely tartó vala,
 Eoczt azért Smerdet rá vőtte vala,
 Az igaz Smerd helyén magát mutatná.
 Postákat is féllel hamar boczta,
 Kicdözzül egy Egyptumban is iúta,
 Hogy minden rendeknec meg paranczollja,
 Smerdet nem Cambisest minden halgassa.
 Király Egyptumban mikor aét hallá,
 Véli vala Prexaspes elarúta,
 Smerdet talim ő meg nem ölte vólna,
 Mert más Smerdet lenni ő nem tud vala.
 Király azért gyorsan, Prexaspes, mondá,
 Hallodé, mit mondot ott kán egy Posta,
 Így írtálé hiuen el a dologba,
 A melyet te reád en bírtam vala.
 Felele Prexaspes Királynac, s monda,
 Ne félljen felséged Smerdtől bár soha,
 Mert abban hű vóltam en a dologban,
 Es en törttem őtet koporfoyában.
 Boczás el valakit azért én velem,
 Hogy a Postát néked en megérhessem,
 Felséged is töllem mindent meg érczen,
 Ezennel meg látod hogy semmi léssen.
 Meg hozá a Postát Prexaspes monda,
 Látadé te ember Smerdet Sufába,
 Felele a Posta, en nem azóltá,
 Az mióta Király ide indula.
 A Hely tartó küldöt engemet ide,
 Több Országokrais mind el küldéze.
 Cambises aét haluán vgy meg iyede,
 Hogy sokáig nem lön neki meg fine.

Végre

Végre hogy meg isue esse, kérdezi,
 Kiczoda fog tehát az a Smerd lenni,
 Felele Prexaspes, fogom érteni,
 A Magusoc akarnac partot vtni.
 Mert a Helytartónac vagyon egy Eocze,
 Okos iffiu legény, és Smerd a neue,
 Eoczedh^o z hasonló képű mindenbe,
 Czak hogy a fél fiú el vagyon metzue.
 Király hogy azt hallà, el álmelkodéc,
 Es ottan az álm sítuében őrléc,
 Az Eocze halálán igen bánkodéc,
 Hogy így a neuekben megczalatkozéc.
 Nagy búában azért lóra fordúla,
 Susa felé gyorsán hadát indità,
 Felváltéban kardgya ki eset vala,
 Eppen az ágyékán által ment vala.
 A seb miatt mingyárt meg fűdült vala,
 Mint hogy az előt is Kórhógos vala,
 Még his azért loua hátán vlt vala,
 A mint mehet vala és megyen vala.
 Feltekintuén egy szer egy Várást látà,
 Mifégyen a neue kérdezi vala,
 Echarana neue mondottàc vala,
 Ottan annál inkább el fűdült vala.
 Mert mikor halálát egy szer tudatna,
 Az isuendő mondo azt mondra vala,
 Hogy Echaranaba lenne halála,
 Azért Mediaba nem megyen vala.
 Ollyan neuő Vóros mert kettő vala,
 Egyic Mediaban a fő hely vala,
 Másic Syriaban, hól meg holt vala,
 Kit lenni Cambises nem értet vala.

Hogy

Hogy azért eléréc à Vároft, monda,
It kel Cambifefnec im meghalnia,
Az vőn csak hamar ot meghólt vala,
Hét eftenőrt tőluén Királyfagába,

HARMADIC RÉSE.

Az Két Magusnac meg Metéffe. Dariusnac ez-
da képpen való Királyá lére, Babylonifnac viſſa
véuélle, Scythiara menélle, Ferenczétlenſ ge az
had viſelſſe, és halála.

Cambifés magtalan hogy így meghala,
Az Eocze is penig el veſet vala,
Patizires Magus à Perſiaba,
Az Eoczéuel Smerdel férkezet vala,
Reáya Cambifés fel kéſſilt vala,
De ſinte vőban ő meghólt vala,
Az Smerd el veſtét is nem hiſſic vala,
Azért ők à Maguſt tiſtelic vala.

Mert Prexaſpes igen tagadgya vala,
Hogy à Cyrus Smerdit meg ölte vőina,
Sőt nem ölte vőlna, aſt vallya vala,
Azért à teuélygés innét lőt vala.

De hogy hét Holnapot à Királyſgba,
El tőlté Magus Smerd nemes Suſába,
Végére menénec à nyóltzadikba,
Hogy ő nem à Cyrus fia Smerd vőlna.

Egy fő Wrac neue Oranes vala,
Elő gyanakodo benne ez vala,
Mert ſoha az Vőrből ki ſem idő vala,
Sem be az wrakban nem hivat vala.

E

Oranes

Oranésnec vala egy szép Leánya,
Cambises ágyasa, neue Phedima,
Othon Perliaba kit hagyot vala,
Mikor Egyptomra haddal ment vala.

Ast is Smerd magának foglalta vala,
Es szível gyakrabban aul hál vala,
Otanes ez által meg tudta vala,
Patizites őcze hogy az Smerd vólna.

A Cyrus fiának file meg vala,
De annac a Smerdnec egyic nem vala,
Végre Prexaspes is ki mondta vala,
De mingyáralt magát meg ölte vala.

Heten azokéért a fő fő Wrac,
Otanes, Gobrias, fel támadának,
Intafernes neue az harmadiknac,
Megabizus neue negyedic Wrnac.

Aspatines vala az ötödiknec,
Hidarnes, Darius a hetediknec,
Ezeknec mind heten eggyez értelmec,
Támadást Smerd ellen hogy ők tegyenec.

Indulának gyorsan be az vduarba,
Királynac íelentic hogy dolgoc vólna,
Ki ki mint Wraknac vtarád vala,
Végre be jutának a Palotába.

Bellyeb is hogy menni akarnac vala,
Az őrdzők őket nem hadgyác vala,
Ben mi dolgoc vólna kérdezic vala,
Az Wrac egy másnac intettec vala.

Am heten egyfer smind kardot rántának,
Es az őrdzőkhoz ők czapkodának,
Azokat le váguán bellyeb nyitának,
Eggyüt a két Magus hát tanácskoznac.

Látuán

Lítuín az Wraknac véres Kargyókat,
Véres ruháyokat, véres karyokat,
Kapíc ók is gyorlón fukot Kardgyokat,
Lyokat, nyilokat, és lanczáyokat.

Azokíért ófue czoportozánac,
A nyíllal keuefét forgodhatánac,
Eggyic à linczúal az eggyic Wrac,
Tzomyn febet eyté, semén másiknac.

Az másic az íyat el vette vala,
Es az ígyas hízba faladot vala,
Semmi vil'goás íg kiben nem vala,
Darius, Gobrias inába vala.

Darius à Magust rorkon ragadà,
Iò falka ideig ben mind vgy tartà,
Mert à létét hízba nem lúhat vala,
Gobri'st tal'ílya azon fél vala.

Gobrias à Lítuín, mit halgarz, mondà,
Mert tégedet féltlec, Darius mondà,
Felele Gobrias, ne gondoly arra,
Ha raitam menneis által à fíblya.

Gyortlón azért néki à Handfírt rántà,
Szerenczére melyben fínte találà,
A másikat addég mig óki íútà,
Hát immár az többi it kín le vígta.

Feyét mindeniknec el fedtéc vala,
Es az Várban féllal hordozzéc vala,
Czodóra mindennec mutattyéc vala,
A két sebes Wrat ben hattéc vala.

Az óte peniglen gyűlést tétete,
Hogy à Feyedelemfőgről végezne,
Oranesnec ebben más vala esse,
Azért à gyűlésbe ó ben nem öle.

E.

Egy KL.

Egy Király ne legyen akarya vala,
Hanem fokat lenni iauallya vala,
De hogy ez értelem csak ővé vala,
Méltnaft à többi meg vettéc vala.

Végre à hatánac engedet vala,
Bátor csak egy legyen rá hatta vala,
De à Nyilat vetnéc be csak hat Wrra,
Mert à Királyfigot ő nem keuánna.

Az több tárlaitól csak aft keuánà,
Hogy őnéki lenne olly szabadfíga,
Hogy ne lenne vetue ő Király alá,
Kít à hat Wr néki meg adot vala.

Közzönféggel aft is végeftec vala,
Hogy mindenie szabadon be írhatná,
Kérdetlen Királyhoz menne dolgába,
Hanem ha Neyéuel à Király vólna.

A Királyfig felől így végezénec,
Hogy Nap támadatkor Lóra vlnénec,
Eggyft à mezőre és ki mennénec,
Ot Királyt ezeképpen Közfőc tennénec.

A kinec ot loua előb nyerítne,
Az közzűlőc Király mingyíráft lenne,
Tíftelséget annac à többi tenne,
Ennec à tanícznac mind hat engede.

Vala Dariufnac egy há Louáfífa,
Neue őnékie Ebares vala,
A louak dolgához igen ért vala,
Azért néki az Wr így főlor vala.

Iő főlgím Ebares, mi így végeftűne,
Hogy haton iő reggel louon ki mennyinc,
Előb mellyinc loua nyerit közz űllinc,
Királlyà aft tegyűc ottan közzöttűnc.

Azért

Azért ha mit tudnál, ideye volna,
It mesterf:ged nec most haszna volna,
Ha nyerteisec lennenc f:ép dolog volna,
Es bizony néked is hasznodra volna.

Felele Ebares: hogy ha azon ál,
Meg nyeretem veled Wram bizonnyal,
Bítor ez dologban en hozzám bizzál,
Bíroc oly f:erf:ammal, és orvossággal,
Egy Katzolít hamar Ebares foga,
Es éiyel à helyre ást vitte vala,
A houà ki menni reggel kel vala,
Az Wra louít is viúé nyomába.

Ot à Katzolínac louít bozátà,
Io ideig őket mind egyg:ít hagyà,
Reggel hogy à helyre iútottac vala,
Az Darius loua nyeritet vala.

Igyen lón Darius azért Kírályya,
Kí az őre mingyárt imádot vala,
Asia egészén halgatta vala,
Mint Kírályát hóltig tisztelte vala.

Mindennec eldötte megházalsúla,
Cyrus leanyiban kettőt vón hozzà,
Eggyic Aristona, másic Atoffa,
Smerdtől Phedima is reà marada.

Az vtán Orf:igát más rendre hozà,
Persia orf:igát húf réf:re of:à,
Egy egy mennyiador adnà el f:aba,
Rettenetes summát ki téf:en vala.

Azomba Darius im mitala,
Meg csak wysig vala à Kírályf:igba,
Az hat Wre egyikét im meg fogatà,
Intafernest ilyen vétekbe kapà.

Az mint heten költőc végeftéc vala,
 Hogy fabados lenne Király aytaya,
 A kinec mi dolga Királlyal volna,
 Hanem ha Neyével volna agyába,
 Intrafernes iúru in a Palotába,
 A belső aytónac egyenest váltá,
 Az őrszók őt tartoztattyá vála,
 Miuél hogy még Király agyába volna,
 De aét Intrafernes nem hűfi vala,
 Hanem hazug^g ignac csak véli vala,
 Azért őket rútúl czapkottra vala,
 Fíleket orrokat el vágta vala,
 De az immár nagyob bosszú^g vala,
 Orrokat fíleket be fűste vala,
 Egy egy fék emlőre kötöfte vala,
 És nyakokba nékic vetette vala.
 Királyhoz ecképpen be mentec vala,
 Kin ő rettenetes mint busúlt vala,
 A több Wrtanácza aét véli vala,
 Azért őket gyorsón hiuatta vala.
 Az Wrac eggyenként el iöttec vala,
 Az nagy latorfiget czodállyá vala,
 Senkinec tanácza benne sem vala,
 Azért Intraferneft Király kapatá.
 Minden nemzetiségét fel keresteté,
 Az Törvény feyekre őket itilé,
 Darius feyeket azért fedeté,
 Ezzel birodalmát ő erősíté,
 Híj el pártolt tölle Babylonfa,
 Az viltozásalat mind kétfált vala,
 Soc élést Városba be takart vala,
 Darius reáya azért ment vala,

Mikoron el ére az Város alá,
Közel à Városhoz táborot írtatá,
De az benne valóc nem félnece vala,
Sőt Dariusz igen bosszontyáe vala.

Mind magát, mind hadát rutólyáe vala,
Es bosszúfogára tántzolniac vala,
Minden vigaságot vgy éznece vala,
Illyen képpen egyyic ki kiált vala.

Perliai roñ nép de mit heuertec,
Innét, mondom néktec hogy el mennyetec,

Ez az Város akkor léssen tiectec,
Vemhét hogy lattyátoc lenni Eösfuérnec.

Eftendő hét hólnap immár tölt vala,
Es meghis az Város kézben nem vala,
Nóha minden módon vitattyáe vala,
Dariuszot fektét el vnta vala.

Zopyrusnac egy lép Eösfuére vala,
Megabizus fia Zopyrus vala,
Megabizus az hat Wre egyyic vala,
Ennec Eösfuére meg vemhezet vala.

Kit mikor Zopyrus megértet vólna,
Meg hagyá hogy rólla senki ne szólna,
Város kézbe íutát remélli vala,
Míuel hogy az ember vgy állot vala.

Zopyrus Királyhoz azért ballaga,
Mit bántkodol, Wram e kérdezi vala,
Akarnádé hogy ha Babylonia,
Akar mi módon is kezédbe íutna.

Dariusz felele, igenis, monda,
Hadre im, Zopyrus visfontac monda,
Azért mentélt méne be sátorába,
Es illyen tanácsot magában tartá.

Orrát és füleit mind elmetélé,
A hayát feyéről rutúl le nyire,
Testét is póltáczkal igen meg veré,
Király eleiben ilyen mene be.

Darius hogy látá el iyer vala,
Király eset volna czodállya vala,
S kikiből is rayta fel vgrót vala,
Illy Wrat ki vesztet tudattya vala.

De Zopyrus néki így felelt vala,
Felséged afit Király bár ne tudassa,
Mert est czelekedni ki mérte volna,
Te kiütlede engem így ki bánthatná.

Senki azért raitam est nem miuelté,
Hanem az en kezem afit czelekdötte,
Bínom hogy fidalmaz az Város népe,
Bosszút álloc raytoc nyiluin érette.

Azért én az Városh néked meg vésem,
Gyönyörűségedet ha benne érem.
Ne bányczak kevéssé kirt az te népemben,
Mert en ilyen móddal maide czelekedem.

El megyec sebesen a Kő fal alá,
Mint ha en te tölled el földtem volna,
Hogy illy rutúl engem sebhettél volna,
Es hogy fogfagodból falattam volna.

Meg bán engem tudom az Város népe,
Es be boczít ottan könyörgésemre,
Az után fog engem bőueb befédre,
Tudoc en isadni mindent kezére.

Termetemhez képest talám Hadnagyga,
Téfnec engem végre Kapitánocka,
Ha penig mehetec benne annyira,
Tiéd léfén, Király, Babylonia,

Felséged

Felleged peniglen a fű czeleköddgye,

Két ezért vála fű ki a te népedbe,

Az alávalóit mind egy seregbe,

Es tíz nap múlva az kapura köldgye.

Azont czeleköddgye hered nap múlva,

Hogy köldgyen két ezért az más kapura,

Mind csak a roffába, nem a iouába,

Meg huffed nap múlva harmad kapura.

Az huffed nap után felleged maga

Iőyen, fellegeddel és minden hada,

Mert akkor be mennyunc mind a Várasba,

Azért en el megyec immár dolgomra.

Ez fűckal Zopyrus el indult vala,

Lassan lassan első lepedfic vala,

Hítrais gyakorta tekintél vala,

Mint ha félne, ha ki őtet meg lőrna.

Mikor az falala már el ért volna,

Az ístra lá hozza le állor vala,

Es a kapun által kérdezi vala,

Hogy kiczoda, és mi írásba volna.

Felele, énnékem Zopyrus neuem,

Dariustól ide hozzászotok fűktem,

Boczásítot gyorsan be kérlec engem,

Viuécaz Hadnagymac ám eleiben.

Or így kezdé fűlőni nagy keferuesen,

Ti érettetec en la mit fűenuedtem,

Hogy Király el menne innét intettem,

Sokkor haraguttam rea, feddettem.

Ímbor tanácsomért im mint martzonga,

Bátor inkább engem le vágot volna,

Noha talám azis meg eset volna,

Hogy ha faladálom nem történt volna.

F

Azért

Azért tñ hozzátoc boffúmba iöttem,
Királyon boffúmat hogy ki tölthessem,
Mert immár miczoda az en életem,
Czak boffu állásért keuánom életem.

Hafnos penig néktec ide iöuélsem,
Dariusnac penig nagy káros léfén,
Mert en minden titkát néki érttettem,
Kiket illic néktec meg ielentenem.

Hogy à fő fő népec ezeket hallác,
Es rút benna völtát fíemeckel látác,
Siaua néki igaz légyen, afit tudác,
Azért Hadnagyockà ötet válaftác.

Az Kapuc kólczait kezében adác,
Az egész had népet mind reà bizác,
Az Város vessélsét immár nem váryác,
Hogy nem előb, immár sockal víghyabbac.

Azért aztized nap mikor el iúta,
Zopyrus Királyra ki ötöt vala,
Es két ezer népet le vágta vala,
Az mint à végezés közzöttöc vaia.

Meg heted nap múlua aképpen iára,
Két ezért isméglen bennec le vága,
Kiért híre neue néki nagy vala,
Zopyrust minnyáyan dicziric vala.

De hogy à husad nap elő iöt vala,
Es az elől iáro érkezet vala,
Arra is Zopyrus ki ötöt vala,
Abba is nagy sokat le vágot vala.

Végre hogy ömaga Darius iúta,
Es had iual körül à Vároft foga,
Zopyrus is touáb már nem álhatà,
Hanem csalárdfágát ám ki mutatà.

Város

Város ket fő kapuját néki nyitá,
Es a Király had it mind be boczáta,
Az Városbeli nép kít hogy meg lita,
Ki hona lít vala futton fut vala.

Azért ismet viffa Babylonía,
Darius kezéhez így iutor vala,
Ki magas falait aláb rontatá,
Es erős kapuit mind el hinyatá.

Zopyrust érette ayándékozá,
Elteig az Vároft is néki adá,
Es a mennél nagyob tift Perfiaba,
Aft is Zopyrusnac Darius adá.

Bénnaigát penig vgy fánnya vala,
Hogy mondani vgyan aft fokra vala,
Zopyrus ép völt it inkább akarná,
Hogy nem mint háf olyan Várofsal bírna.

Hogy Babylonit azért meg véué,
Scythiára had it gondolá vinné,
Soc féle nemzettel népt bõuité,
Tizfer fáz ezerré táborát tölté.

Már Király Susiból ki indul vala,
Egy Perfa Wr iúra hozzá azomba,
Egy fát hon hadná aft kéri vala,
Mert fép három fia az Wrnac vala.

Perfiaba penig olly törvény vala,
Hogy Király mikoron ki indul vala,
Valahoua haddal el megyen vala,
Vélle mindenestől írni kel vala.

Mert önön magais minden gyermekit,
Nagyobtól el válua, és Feleségét,
Vélle viffi vala nagy soc ágyait,
Nem mérte hon hadni senki gyermekit.

Ebazus ez W r n a c az neue vala,
 Kírály mind az hármat hon hagyom, monda,
 Ebazus aſt igen őrlte vala,
 De Kírály mind harmat le vágua hagyta.
 A tengerre azért végre hogy iuta,
 Holot hidat által csináltac vala,
 Ot mindis csak addig mulatot vala,
 A míg népe által költőzet vala.
 Onnat el indula be Traciába,
 Nem fokára ére és a Dunára,
 Egéſt Ionia és Iolia,
 A Tenggerről Haiót rá hordnac vala.
 Mert Kírály meg hatta vala nékiec,
 Hogy a Duna vízen fel eueznénec,
 A hun el agazic ot meg kísnénec,
 Hanem ha ő tölle mſt érténénec.
 Kírály is az ſárazzon el érkézec,
 Haióckal a Duna által hidlatéc,
 Mihelt Kírály rayta által költőzéc,
 Scythia határban ottan érkézec.
 Kírt mikor meg lita Scythia népe,
 Hogy annyi fokafig ő reá menne,
 Darius hadútól meg nem rettene,
 Ily gondot magúról hanem víſele.
 A kifeyedelmec nékiec vala,
 Az több Kírályoknac el izent vala,
 Segítſéget töllede igen kér vala,
 De azok ſemmit ſem ígírtec vala.
 Azért tanácsíual így ſóllor vala,
 Hogy ő Dariuſſal ſembe ne vína,
 Hanem bellyeb menuén mind hátat adna,
 Kírályal Scythiát mind be írtatna,

Nem

Darius népe nyomokba vala,
Soholt őket el nem tághíttya vala,
Nóha nagy kárt bennec nem tehet vala,
Végtére útánac egy nagy pusztára.

Or Darius nem tud houà lennie,
Mert soholt nem vala senki ellene,
Mind el oílot vala ő ellenfege,
Népének nem vala penig élélse.

Hadát azért őíue gyűtötte vala,
Es az Hoarusra rakatta vala,
Ki a pusztá félben egy nagy víz vala,
Rayra bellyeb menne hogy Scythiába.

De az még Darius oda írt vala,
Addég ellenfege meg került vala,
Kit mikoron Kiraly meg értet volna,
Ísmét reá víssa íetet vala.

De ísmet előtte mind el ment vala,
Kín Darius igen el busult vala,
Azért Királyokhoz ő küldöt vala,
Ki akkor nem meíste tőborba vala.

Bodogember, vgy mond, mit fűz előttem,
Holot mind két dolog előtred légyen,
Sabad meg vñod is néked en velem,
Ighírhetz is földet Wradnac nékem.

Hogy ha bízod magad, hogy nem vsuunc meg
Ha nem bízod magad, íer békélyánc meg,
A kettő egyikét immár miueld meg,
A soc fűtás vtán már nyugodgyál meg.

Indatyríus erre így felelt vala,
Az világhi ember aít nem mondhattya,
Hogy valaki előt el fűttam volna,
Vagy valakitől meg íyettem volna.

Azért

En nem tudom vgy mond semmi ledzésér,
Tűreátoc hattac annac értelmét,
Ki ki hönnya kőfődc ekrét elmeyét,
Ha ki meg találhá titkos ereyét.

Arra megyen vala Darius fava,
Hogy magokat néki megattac vólna,
Aual földet vizét igirtéc vólna,
Földi vízi marhít hogy küldtéc vólna.

Gobrias az hat W r eggyike monda,
Királyi felféged főmat meg hallya,
Es ha tettzie néki, meg is fogadgya,
Ez az ayándéknac magyarázattya.

Hogy ha madaracka nem leyendetec,
Ha fírnyatoc ninczen hogy repüllyetec,
Egér módra földben vagy nem reyeztec,
Vagy vízben mint békac, nem főkölletec.

Illyen nyilac miat kel mind vesztetec,
Azért en taniczí vgy végezzetec,
Hogy ez nemzet minket uti semminec,
Az ouét nem adgya könnyen tinéktec.

Az ellenfég penig fel kéfűlt vala,
Hogy az ayándékot el külte vala,
Dariuszt meg őt ni akarya vala,
Azért louoc hátán mind őlnec vala.

Nagy sualkodás lón kőfődc azomba,
Maga czak egy kis Nyúl kőfődc el fűta,
Király a kifűtűt hogy hallya vala,
Mi dolog az vólna, czodállyá vala.

Gobria, bizonynal igazat mondál,
Mert, vgy mond, ez a nép minket meg vtál,
Es hogy ha vtunkban mi előnkben ál,
Mít hűsnálunc ackor ez nagy éh haddal.

Hancm

Hanem hogy ha módot találának benne,
El kellene nékünk földünk elöle,
Ez föld mind örökké ám dúc lenne,
Bár ne időtünk volna soha mi ide.

Felele Gobriás, nám mondom vala,
Hogy semminec minket ez nép tartana,
Azért ha felféged Király akarná,
Tanáczom ennékem imillyen volna.

Mihelt be fetétül ottan kétfállyánk,
Tűzet féllal sokat és nagyot tegyánk,
Az erőtlen népben it is marasztunk,
Samárt Teuét véllec eleget hadgyunc.

Mi magunc peniglen igen siefsünk,
Hogy a Dunán valo hidra érhefsünk,
Mert hogy ha el kéfsünk, el sem kelhetünk,
Ha ezek a hidat éric elöttünk.

De talám a hidat el is bontották,
A mint az örűzőc tölled meghallák,
Hatuan napya el múlt mert immár annac,
Pártjától el időtünk hogy a Dunánac.

Ez tanáczot Király igen iauallá,
Azért minden módon el kéfsült vala,
Rosszába népénec ot hagyot vala,
Soc Samárt Teueket véllec el hagyá.

Az ellenség azért ást tudgya vala,
Hogy Király kéfsülne ben az táborban,
Mint iobban kellene más nap vinia,
De ő immár régen el főkött vala.

Kit hogy az ellenség meg értet vala,
Az ot marattakat meg fántác vala,
Azok is fegényec vgy sirnac vala,
Azért Királt gyorsan meg őftéc vala.

G

Az által

Az által Wrakat ök tudgya vala,
A Darius népe nem tudgya vala,
A Dunára előb értenec vala,
Hogy nem mint Darius érkezet vala,
A hid őrdzöket firtattya vala,
Bár senki a hídnál ne viraftana,
Mert Darius más vton el ment vólna,
Nem kerülne arra ő többet víssa.

Sauokat fogadná azok afit monda,
Ismet víssa ezek louokat tartá,
De sühült Darius ök nem kaphatá,
Nagy heában azért magoc fíraftá,
Darius el útá hogy a Dunára,
Es az hid eleit nem lítra vala,
Mert az hid őrdzöc be fedtéc vala,
Mondhatatlan igen íyedet vala.

Mert mikor a Dunán által költ vala,
Egy kötelen hatuánt ő ködtöt vala,
Es Histiaufnac afit monda vala,
Ki a hid őrdzök köft Capirán vala.

Feycz ki egyet egyet mindennap ebben,
Es mikor ki feyted te mind ecképpen,
Ha wy híred töllem addég nem léßen,
Oßollyatoc el bár békelegesen.

Ieles hangos torku Király hadába,
Egyptumi nemzet egy ember vala,
Afit Király a partra állatta vala,
Histiaust véle kiáltat vala.

Ki hogy a kiáltást végre meghallá,
A Hayókat gyorsan a partra nyútá,
Darius afit igen őrdlte vala,
Hogy Scythia felé nem reket vala.

Elköltözuén azért a Kírály hadá,
Thracian el iútá Hellespontusfra,
Erőssen mindenűt vgy siet vala,
Mint ha az ellenűg inába volna.

Ot Megabizusfal hadát el hagyá,
Hogy velle Európát meghódoltassa,
Eo maga el keluén idue Sardisba,
Hogy Vduara népét ot meg nyugofsa.

Histiaeus nóha gazdag Wt vala,
Sőt vgyan Miletumi Hertzeg vala,
Mind az által Kírált köueti vala,
Igirt ayándékát mert várya vala.

Am meg emlekezéc azért ő rőlla,
Mely hiuen a Dunán folgálta vala,
Tőlle kérőt kérne meg hatta vala,
Mert mindent megadni néki kéű vala.

Egy Mírconus neuű helt Thraciaba,
Okos Görög, Kírálytól keuánt vala,
Vároft ot czínálni mert akar vala,
Darius aűt néki meg atta vala.

Histiaeus mingyárt Vároft czínálni,
Sietí falait gyorsón rakatni,
Ieles fő Erdeyét le romboltatni,
Mellyekből foc Hayót siet alkotni.

Megabizus Persa hogy eűt meg lúű,
Ki az Tenger eluű Helytarto vala,
Hogy egy Görög Hertzeg oly Váraft rakna,
Kiből Kírálynak is végre ártathna.

Dariusnac mingyárt tudtára adá,
Es hogy ne engedné meg mondra vala,
Mert az Histiaeus gyors okos vőlna,
Nyűghatarlan elme őtet hordozna.

Az melly erős helyen az Város léfien,
Ha el végezheti és eke léfien,
Partot vti bizonynal felféged ellen,
Vissza venni tölle kit nehéz léfien.

Hanem te felféged hivafla hozza,
Es adgy tífret néki te Vduarodba,
Soha ne boczáflad őt hazáyába,
Mert végre meg busúlfl, hidgyed miatta,
Megabizus flauát Király fogadà,
Hiftiaxust hozza mingingyárt huuata,
Ki mikor fel iúrot vólna Sardisba,
Tanácza Darius őt tötte vala.

Miletumát azért ő bírya vala,
Minden iduedelme néki iár vala,
Helytartoyát benne ő tarttya vala,
Aristagoráfnac afit hiyác vala.

Nem mulata touáb Király Sardisba,
Hanem Susa felé haza indula,
Artafernest hagyà Helytartofigba,
Hiftiaxust velle el vitte vala.

Czuda mint meg vna Göreg à tífret,
Hazát ő gyakorta nagyon emleget,
Bínnya Miletumba hogy ő nem mehet,
Bír vgy ne fíretné Darius őtet.

Mint hogy nyughatatlan elmeye vala,
Mint haza mehelsen eflét forgattya,
Királytól sem mérne kérezni haza,
Susa várofit is peníg meg vnta.

Raíta azokéért imefl gondola,
Aristagoráfnac leuelet írà,
Mellybe part vtféflre vnfollya vala,
Kit rokona huen meg miuelit vala.

Mert

Mert így gondolkodíe vala magába,
Mihelt az Királynac léssen tudtára,
Hogy őczém engemet el árúlt volna,
Ottan ereft engem, tól tudom, haza.

Azért Miletumar az fel támasztá,
Soc Várafokat is mind fel lazasztá,
Egész Ioniát mind hozzá haytá,
Es Darius ellen őket támasztá.

Aristagoras már nagy haddal vala,
Athenas Vároffal egyget ért vala,
Kic Darius Királt vtállyác vala,
Azért Lydiára mentenec vala.

Sardist à fő Vároft meg vóttéc vala,
Fel gyutottác vala kapdoftac vala,
Artafernes à Várba forúlt vala,
Mert véletlen az had czak esét vala.

Darius hogy hallà igen buszula,
Semmit nem vát vala Ioniára,
Erössen haragfíe de Athenáfra,
Egy íyat hozatà nagy busultába.

Ást az éghbe lóuén ilyen fól vala,
O lupiter lsten vigy Athenáfra,
Az roff hituán Város bizony meg littyá,
Hogy à miket vétet, meg lakol rólla.

Sőt egy inasínac meg hatta vala,
Hogy minden vaczorán háromfor mondgya,
Wram gondod légyen az Athenáfra,
Am Hiltiaustis elő solitá.

Vagyoné hireddel, nékie mondà,
Hogy Aristagoras à hituán folga,
Miletumar reám fel támasztotta,
Sőt Ioniát mind töllem el vonra.

Megjtsd hogy taníczod benne ne légyen,
Mert ha meg értem hogy te feled léßen,
Hidgyed nem fenvedem el bántetetlen,
Az arulón tudod kegyetlenségem.

Histiaeus monda, ninczen híremmel,
Inkább hogy iádzanám en afféléuel,
Vóltam, vagyoc, léflec hóltig húfeggel,
Bánom, hogy hozzám vagy, Király, kétfeggel.

Sőt ha ide engem nem hostál vólna,
Ha lonisba en laktam vólna,
Efféle felelec nem történt vólna,
Minden békeséges tenéked vólna.

Azért most felféged ereffen alá,
Had lássam mint vagyon az óczém dolga,
Nyiluin ást meg láttya a rof martzona,
Hogy a mint érdemli, vgyan meg bányya.

Fogva hozom ide te felfégednec,
Ne légyen kegyelme tólld scyénec,
Felfégedhez en is mingyárt meg térec,
Darius el hiué fauát Górdognec.

Histiaeus azért alá iót vala,
De még Sardisba is iól nem ért vala,
Hogy Aristagoras el veset vala,
Azért Miletumban ő siet vala.

Az Miletumiác be nem boczáta,
Mert többé wralni ők nem akarác,
A Vároft magoknac penig foglalác,
Mert a szabadságot már meg kóftoltác.

Azért egy keuefsé féllal czauarga,
Végre egy Persa kezében akada,
Kí Artafernes nec viúé Sardisba,
Eo penig hír letig fel akasztá.

Ez a fat

Ezalatt Király sem alusszik vala,
 Az végbe mindennec meg irta vala,
 Hogy az partofokat haytanie vißfe,
 (Artasfernes ebben fő dolgos vala.)
 Athenáfra néki más gongya volna,
 Annak is azért ő hogy ha arthatna,
 A Sardísi tűzért bossút állana,
 Ottan csak rablókat reá boczátná.
 Artasfernes Datist boczáta vala,
 Mellé fiát társul küldötte vala,
 Kinec az Attyául egy neuc vala,
 Eretriat azok meg vöttéc vala.
 Onnat Athenáfra indúltac vala,
 Hogy a Maratonra iutottac vala,
 Sembe ot egy massal meg vittac vala,
 De a Király hada vettette vala.
 Hat ezer három száz bennec ot vesse,
 Vißfe Aslaba az többi mene,
 Athenas Városá azon örüle,
 Kiből száz és nyóltzuan kettő csak vesse.
 Azt Darius Király mikor meg hallá,
 Athenáfra inkább haragut vala,
 Egy Város hogy raita igyen poczkazna,
 Az előt Sardiit el égette volna.
 Azért el végezé azt ő magába,
 Hogy vgy mennyen reá ő Athenáfra,
 Hogy még a porát is féllal futoísa,
 A népét peniglen mind le vágassa.
 Három estendeig mind késült vala,
 Immár negyedikben is fordúlt vala,
 Es csak el indulni finte kel vala,
 Egyptum istölle hogy el pártolá.

Annál

Annál inkább Király elbűsült vala,
Annál nagyobb hadra gyűlözte vala,
Immar csak indulni mikor kel vala,
Darius meg hala Susa Várába.

NEGYEDIC RÉSÉBE.

Xerxesnek mondhatatlan nagy pompával való
indulása Görög Országra. Semmi seles czelekedé-
ti, nagy fégyennel való vissza pironkodása, és halá-
la &c. Es az utánna valóknak is rövid

historiája.

Még Darius Király meg nem holt vala,
Hogy Xerxest Királlyá tette vala,
Mert addég hadat ki nem vihet vala,
Királt az Országba még nem hágy vala.

Iollehet Xerxesnek Bátyja is vala,
De akkor csak köz Wt Darius vala,
Mikor aſt a fiát nemzette vala,
Királlyá őt azért nem tette vala.

Annyól is Xerxes Király mag vala,
Mert Cyrus leánya Atossa vala,
Atossa Xerxesnek az Annya vala,
Cambises Királlyal édes egy vala.

Dariusnak azért hogy lön halála,
Es a birodalom Xerxesre álla,
Előſſer Egyptust meg hódoltatá,
Minden tartományt hozzája haytá.

Az után elmeye eſe az vala,
Hogy az mint az Attya meg hatta vala,
Athenás Városán boſſút állana,
Mind tűzzel mind vassal rayta támadna.

Azért egy

Azért egy nagy Gyűlést tétet vala,
 Melyre az nagy Wrac fel gyűltec vala,
 Országoc praelsi fel kültec vala,
 A dolog mi légyen meg mondta vala.
 Attya soc boffút elő fámlalà,
 Testamentomát is elő hozatà,
 Sándékát mi vólna nékic meg mondà,
 Hogy fel kéffülnénec azért meg hagyà.
 Io maga is penig hogy kéffül vala,
 Négy efrendeye már be került vala,
 Attya kéffületí rá maradt vala.
 Az is négy efrendőt ki téfen vala.
 Nyóltz efrendőt azért hogy kéffült vala,
 Es kilentzedikben immár ír vala,
 Az ódd peniglen Tauaf felt vala,
 Süsből akkor on ki mozdult vala.
 Gyaloghya louaghya bintalan vala,
 Terhes fekereknek vége nem vala,
 Vízi ereyénec fáma nem vala,
 Néppel földet vizet be lépet vala.
 Eleontes helye gyűlésnec vala,
 Hún az vízi erdősfue gyűlt vala,
 Az Aton hegye is csak ottan vala,
 Kínec fél óldalán őt Város vala.
 Aft keuélyf-géből áfattya vala,
 Altal áfatnia akarya vala,
 Mondharatlan erős munka ez vala,
 Mert magas kőues hegy az Aton vala.
 Az Tengerig penig ífni kel vala,
 Hogy az Tenger vizét belé boczálsa,
 Sélelnék is penig lenni kel vala,
 Hogy egy más mellett el féryen két Gállya.

A kic Egyptusból iőttenec vala,
Es Feniciából valo had vala,
Azoc csak mind élést hordoznac vala,
Es nízádósággal folgálnac vala.

De az földi erő, mellyel ő vala,
Eofue gyűlekezéc Critalliaba,
Cappadociának fő várofsába,
Holot ő maga is mulatoz vala.

Onnat el indúla Phrygia felé,
De az Hális vizet előb el kelé,
Celenas várofsát mikor eléré,
A Pithius ötet ot meg vendéglé.

Ez Pithius igen gazdag dús vala,
Es minden hadával Kírált iőt tartá,
Summát is nékie à Görög hadra,
Ha el vésti vala, nagyot ad vala.

Négy milio arannyal kínállya vala,
Ez őstöt kit ezer tonnát ad vala,
Kírály, ne ad nékem iő gazdám, monda,
Mert az nékem csak ingyen sem kordúlna.

Celenasból azért Kírály indula,
Holot az Meander kúrfeye vala,
Anaua várofsát bal kézre hagyà,
Es onnat Colofsis városba iúta.

Colofsisból ifmet iőue Cidrába,
Cidra Lydiának à határába,
Sardis penig vagyon ben Lydiába,
Azért Kírály hamar iúta Sardisba.

Mihelt penig Kírály ére Sardisba,
Kőueteket küldé Görög orfáigba,
Hogy földét és vizét őnéki adnà,
Fognáya meg bänni à ki nem adnà.

Abydus

Abydusnál hidat csináltat vala,
Az Tengeren által be Európába,
Sestus ellenébe Abydus vala,
A két Város között a Tenger vala.

Mihelt eggyic hidat el végezhetéc,
Ottan féluéfi miat mind el hányatéc,
Király nagy erősen raita haraguéc,
Ségény Hellespontus igen veretéc.

Harom százat raita vttettet vala,
Belé heu vasakat süttetót vala,
Egy Békót is vízbe vettetet vala,
Vasba verettetni akarya vala.

Hogy artzúl czapdosnác afit is meg hagyá,
Es néki afit mongyác, meg parancolá,
Te czalárd kesserű Tenger nec habya,
Hogy mérfillyen Wrat meg bántania.

Vagy akarod vagy nem szabad légy velle,
De te rayrad Xerxes alral kél végre,
Nem is léfén néked ki meg kőfőnnye,
Vagy hogy ki áldozzon az te neuedre.

A Tengerrel Király ilyen bánt vala,
De a Pallérít is mind le vágatá,
Kic afit a hidat csináltattýác vala,
Solgallattýokat vgy fizette vala.

De az másic hidat az mint csinálác,
Afit a haboc soha el nem hányhatác,
Mert erősen tartác afit nagy Vasmaczkác,
Erős kötőleckel le is czaptatác.

Oly drága kőtelec ezek valánac,
Es oly temérdekec ezek valánac,
Feyér Lenből penig fontac valánac,
Egy milion singhi iár vala annac.

H.

Mikor

Mikor azért Király megtudta volna,
Minden módon a hid már hogy kész volna,
Sardisból Tauasszal ki indúlt vala,
Illyen móddal pedig ő megyen vala.

Dob Trombita főhoz halgatnac vala,
Az hadnac mint fele elől jár vala,
Tízen négy száz ezer a sáma vala,
Soc féle nemzet, mind Hufár nép vala.

Wrac Tár bekéri vtánnoc vala,
Királlyé azoknac vtánnoc vala,
Azoknac a sáma kilentz száz vala,
Mellettec két felől gyalog nép vala.

Terhelt Paripáckal ostrom valának,
Eofuerec, Samiroc sokac valának,
Terheket kic visic a gyalogoknak,
Magokban is azok vtn valának.

Egy kis köz ostromon közödttőc vala,
Király fő louait és visic vala,
Kinec az ő sáma kilentz száz vala,
Louás mestere Bagassaces vala.

Az vtn még száz louat visinec vala,
Kic Nisa mezeyén termettec vala,
Kiknec nagy vóltoc czudállatos vala,
A fékec aranyból azoknac vala.

Mis Louás mesterec ezeknec vala,
Ariomardusnac neuezic vala,
Bonczókyoc mind egy egy nagy Gyöngy sem vala
A rostya fel körtue vont arany vala.

Hírom száz Király fiazac nyomába,
Arany koronákba arany ruhákba,
Lassan lassan gyalog mendeknec vala,
Iupiter bekere vtánnoc vala.

Az oc

Az söt drága kövel rakatot vala,
Arany Oltár rayta czínálua vala,
Kin Ezüst edényben egy kistűz vala,
Aft ők Isten gyanánt imádgýác vala.

Nyóltz feyér öreg ló fekeret vonsa,
Es az vezetőye aranyban vala,
Gyalog íráuán őket vezetí vala,
Mert reá yoc vlni nem szabad vala.

Hűs bekér az vtán vresen vala,
Mert csak egy ember is bennec nem vala,
Arannyal ezüsttel de gazdag vala,
Drága menyezetes és köves vala.

Azok vtán ímet ezer W r fiac,
Egész Ásiából válogatottac,
Egy egy szál Kópíát kezekbe tartnac,
Az valoc mind arany peníg azoknac.

Tíz ezer Király fia azok nyomába,
Mindennec feyében Arany korona,
Vtánnoc a Király bekere vala,
Nyóltz nagy Nisai ló kit vonson vala.

Drága ékeségéc azoknac vala,
Mind Hámyoc mind Fékyec aranyas vala,
Patyramphis őket vezetí vala,
Ki az hat W r egyyike fia vala.

Paripát Királynac ít vísnec vala,
A kire vlnhetne mikor akarná,
Aft késsen nyergelue hordozzác vala,
Tíz Lakáy mellette aranyba vala.

Hűs fele nemzet aft kövreti vala,
Solásoc, Ruháyoc külömböz vala,
Hadi szerb ímók is mind külömb vala,
De azért mind tiűtes Hufár nép vala.

H,

Azók

Azok után meg tíz ezer Wt vala,
 Kic csak Perfiából gyűltenecc vala,
 Azoknac ezere mind lanczas vala,
 A hegyiben egy egy nagy arany alma,
 A kilentz ezere kopíás vala,
 Töuel a kopíát fel tarttyac vala,
 A feyekben penig Corona vala,
 Aranyas ruháyc földig ér vala.
 Király felségei és foc ágyasi,
 Azoknac utánoc sietnec menni,
 Sántalan azoknac foc folgaloi,
 Tíz ezer louag őket ismet éri.
 Azok után egy kis közőczke vala,
 Es az több sokaf g ostánon vala,
 A foc kialtástól az égh zeng vala,
 Előbb előb lassan így mennec vala.
 Mysiaban azért Király be iúta,
 Troya határában mikor ért vala,
 A Scamander vizét hogy érte vala,
 Follyamából népe ki iúta vala.
 Az Ida hegyére más nap fel méne,
 Troya hún löt legyen hogy meg szemlellye,
 Gyönyörködie vala Troya helyébe,
 Az Ida hegyénec kiesésébe.
 Az hegy oldalában akkor hált vala,
 Nagy dörgés villamás tarta étzaka,
 Más napon Pallásnac áldozot vala,
 Kire ezer ökröt öletet vala.
 Onnat hogy mingyárást el indúlt vala,
 Abydusba Király el iútot vala,
 Gyaloghya Louaghya már egyút vala,
 Ki mind vizet földet be fogot vala.

Egy halmion egy házat rakatot vala,
Feyér Míruán kőből az éppen vala,
Király abba álllot vala ő maga,
Hogy a hadát onnat inkább lúthassa.

Or az vízi erőt két felé osztá,
Es sembe vitatni őket kéüiná,
Kic mikor erősen meg vittac vólna,
A nyertes felt Király dicziri vala.

Más nap az Wrakat reggel hiuatá,
Im be kelűnc, vgy mond már Európába,
Ki ki tisztességét től meg gondollya,
Es emberfégesen magát hordozza.

Vigac és emberec, kérlec, legyetec,
Alhatatos sűűet ti vissellyetec,
Föld kerekfűgébe nagy most híretec,
Meg latsátoc, aşt el ne veselsétec.

Icles vitéz népre mondgyác hogy megyűne,
Kit vitézfűgűnckel hogy ha meg verűnc,
Az egű Világnac Wraileűűnc,
Sohűlt senki nem áll oştán ellenűnc.

Ez sűc vtán ismet tűsteket oştá,
Seregét rendelé, eştre hogy iútá,
Nékic ő magát ismet ayánlá,
Reggel költőznénec meg paranczolá.

Más nap czak aşt várá, hogy meg vírradna,
Es a fűnyes Napnac ő áldozhatna,
Soc fogadűűsokat néki tőt vala,
Ha diadalmasson vinné Sufába.

Egy kis Arany czebret a vízbe veté,
Egy Arany czűűűt is belé vetteté,
Egy Aranyas sűblyát ő maga vete,
Kickel Hellespontust meg engesűűellye.

lò reg.

Io reggel à sereg meg indúlt vala,
A sokaság egyyic hidon kél vala,
Hid zörgés kiáltás köztök nagy vala,
Nagy verekség köztök az nép kél vala.
De az másik hid csak Királyé vala,
Vduara népével azon kél vala,
Drága virágokkal be hintve vala,
Io fagu vizekkel öntözve vala.

Elő nap à Louag és à Gyalog nép,
Kínecz tíz ezere mind koronás nép,
Altal költő zenec à folgáló nép,
Azoc után keves minden nemzet nép.
Másod nap tíz ezer Louag költ vala,
Kiknek Kopiasoc fordítva vala,
Corona feyekben sár arany vala,
Iupiter fekere utánoc vala.

Király à fent fekért után iő vala,
Után ezer louag kopias vala,
A vasa aranyból mindennec vala,
Az után à soc nép sántalan vala.
Eképpen hogy Király által költ vala,
Mely egy egész hétig mind tartot vala,
Egyel is sántelen költőzet vala,
Egy Görög felőlle így szólott vala.

Istenem mit vesztet Görög orfágot,
Es miért nevezet Xerxesnek magad,
Ez világnac népét reà mit hordod,
Könnyekben is volna mert benne módod.

Thraciában egy nagy sic mező vala,
Doriscusnac mezőt nevezic vala,
Az Hebrusnac vize által foly rayta,
Egy felől à Tenger habya czapdossa.

Vagyon

Vagyon erösség is csinálva rakta,
Darius ot Várat rakatot vala,
Mint végbe Kapitánt ot ő tart vala,
Az Várnak is Doriscus neue vala.

Király a sereggel hogy oda iúta,
Az vízi erő is el iútot vala,
Hadát mennyi légyen meg sámlaltatá,
Kiben illyen módot tartatot vala.

Tíz ezért állatá őfue czoportba,
Aft körül Korlátal vétette vala,
Hogy azok belőlle ki mennece vala,
A Korlátba ismet wy megyen vala.

A Gyalog nép ennyi Országból vala,
Persia országból előfuer vala,
Mediából és Arriából vala,
Cysia, Bactria népe ot vala.

Hircaniából is sokan valának,
Assyriából meg többen valának,
Scythiaiac is köztűc valának,
Gandariából valók is valának.

Parthia, Sogdia, és Corasmia,
A Caspium Tenger mellyeké vala,
Sarangtából is sok nép gyűlt vala,
Vcya, Mycia népe ot vala.

Paricaniából sok népe vala,
Arabiából még sokkal több vala,
Egyptusból, és Indiából vala,
Carthago felől is nem keues vala.

De Cappadocia, Paphlagonia,
Lydia, Liguria, Mariandia,
A két Armenia népe ot vala,
Ot vala Phrygia, és Bithynia.

Még Misiából is sokan valának,
Lasiából még többen valának,
Mylia, Lycia mind ot valának,
Tybarentiából is ot valának.

Macrones népek is mentenec vala,
Mares, és Saspíres nép is soc vala,
Colchis figetből is soc nép gyűlt vala,
Alarodiából annál több vala.

De Cabaliából, Tamaneából,
Pontimatiából, és Egliaiból,
Mind ielen valának Sagarciaiból,
Heted fél száz egész Tartományokból,

A Louagoc penig ezek valának,
Leg első valának Persiaiac,
Nomadesec azok után valának,
Kic mind nyöltz ezereken képen valának,

Valának Louagoc Mediából is,
Es Císiából is, Indiából is,
Caspíus hegy megől, Bacériából is,
Paricaniából, Arabiából is.

Arabiaiac utól valának,
Mert Teufesec költőc sokan valának,
Ellensége penig Teue az Lónac,
Louagoc nyöltzuan ezereken valának,

A gyalog Hadnagyoc: Otanes vala,
Kinec à Leanya Királynál vala,
A másodc Hadnagy Tigranes vala,
Cyrus nemzetiből valo az vala.

Anaphanes harmadic Hadnagy vala,
Megapanus negyedic neuve vala,
Hotaspes, Histaspes harodic vala,
Sisamnes, Pharnazenes nyöltzadic vala.

Azanes

Azanes, Artiphius tizedic vala,
 Pherendares és Atraintes vala,
 A Sogdia népe Azanes vala,
 Külön Hadnagy minden nemzeten vala.
 Csak Hadnagy is köztök fázna több vala,
 Mindeniglen fő fő W r vala,
 Királynac ki Battya, ki öcze vala,
 Királyi nemzet is köztök foc vala,
 Hadi férfiak is imillyen vala.
 A Persiai nép sítueges vala,
 Mellyet semmi fegyver meg nem fog vala,
 Testen hal héy módra Fegyver dereka.
 Róvid Kopíayoc, hosszú Kéz iyoc,
 Hosszu Nádál nyiloc, duón Handároc,
 Feyében némelynek keréc Sífakyoc,
 A karyokban vagyon meg vetet vrkoc.
 Csak a földi erő pedig ki vala,
 Kiül Király ömaga megyen vala,
 Huszon hét fáz ezer fám ferént vala,
 Csak gyalog, és Husár nép az mind vala,
 Leg fő Kapitányi haton valának,
 Ki Eocze ki Battya azok Királynac,
 Tíz ezertől külön válua hadának,
 Kiket hínac vala halhatatlannac,
 Mert ha ki közzülök ki esic vala,
 Vagy betegség miat el marad vala,
 Hellyébe mingyárt mást válastnac vala,
 Sem több sem keveseb soha nem vala.
 Ezeknek Hadnagyoc Hídarnes vala,
 Válogatot fin nép mind eggyig vala,
 Persiai W r rend mindenig vala,
 Sínalan aranytól fénlenc vala.

A Louag Hadnagyoc hárman valának,
Harmamitres és Titæus valának,
Farnuces à neuve az harmadiknac,
De el kellett vala maradni annac.

Mert mikor Sardisból ki indne vala,
Louát alatta vgráltattya vala,
Egy Eb à Lò alat el fútot vala,
Kibe à Lò lába meg botlot vala.

Farnuces à lóról le eset vala,
Mely esésbe ottan meg szakar vala,
Az Áffu kórfigban ő eset vala,
Azért el maradni kellett vala.

A Louat à helyre vitette vala,
A hún finte velle meg botlot vala,
Ot mind négy fírárt el vágatta vala,
Máffor senki alat meg ne botlana.

Eorog Gállya ezer két fíz hét vala,
Kiket ez nemzetec vitte nec vala,
Syriabeliec és Fenícia,
Es Sido orfigban kie laknac vala.

Más fél fíz Gállyával Cypría vala,
Csak harmintzal vala az Pamphilia,
Eotuenel peniglen vala Lycia,
A Dorefeknec is csak harmintz vala.

A Karefsec penig hetuen Gállyával,
De az Ionefsec valának fízzal,
Es az Eolefsec hatuan Gállyával,
Az Hellesponstak is finte fízzal.

Az Abydufíac ot nem valának,
Mert az Hid őrzeni hagyattatának,
Pontusból is azért sokan valának,
Hadnagyí ezeknec ezek valának.

Ariabignes

Ariabignes vala Darius fia,
Masod Prexaspes Aspatines fia,
Harmad Megabizus, Megabetes fia,
Negyed Akimenes Darius fia.

Apro Hayóc penig à kic valának,
Eotuen euezdöre valóc valának,
Harom ezer felet ezek valának,
Ezeknél apróbbat meg sem oluastác.

Egy Affonyállat is ez hadban vala,
Artemilianac neuezic vala,
Wrától özueggyé maradot vala,
Nagy Hertzeg az Wra éltében vala.

Kitől egy kis Fia maradot vala,
Halicarnasuit ő mind birya vala,
Calidnianak is paranczol vala,
Cous, Nissyria is őué vala.

A hadakozást meg kéüanta vala,
Orfóyát gúfallyát meg vnta vala,
Nem nyúghatéc vesztég palotájába,
Eot Gillyival Xersest köuette vala.

Minden hadát Xerxes látni kéüaná,
Azért fekerében lovat fogatá,
Nemzetseg ferént őket mind el írá,
Hazáyát mindennec meg kérdi vala.

Egy titkos Deákya mellette vala,
Véle neueket fel irattya vala,
Hogy ást el végezé Hayóba állá,
Sép aranyas menyés à Hayo vala.

Az vízi erőt is abban el írá,
Es minden nemzetseget fel iratá,
Ást is immár véghez hogy vitte vala,
Demaratust hozzá hívatta vala.

Azpeniglen Spartai Király vala,

De az Ország ötet ki öste vala,

Susiba Királyhoz öfűtöt vala,

Királyt ingerleni a Görög hadra.

Mikor azért ötet be hittác volna,

Mint tetzenéc, Király kérdezi vala,

Merneké ellenem meg moczannia,

A Görögec, vgy mond, vagy meg várnia?

Mert az en értelmem az bizonyára,

Hogy valakic laknac az Nap nyugatra,

Es csakra, nem hogy Görög országba,

Nem tudnának ennyin fel gyűlni soha.

Demaratus haluán, térd haytua monduán,

Hatalmas nagy Király, ha szabad volna,

Tudnám mit kellene mondanom rólla,

Saladsígot Király adá föl a fra.

Azért Demaratus: A Görög ország,

Nem igen nagy, vgy mond, de erős Ország,

Nagy bölczeség benne, és minden íóság,

Erőst öruénnyel él az a kis Ország.

Czak Lacedemonról mert hogy en álllyac,

Az te keuanállygodat meg sem halllyac,

Hadokat elődbe te reád hozzác,

Ezeren népedet ök meg próbállyac.

El fakada métue Király, és monda,

Az merő bolondság ö töllec volna,

Spartának hissem te voltál Királlyac,

Meg mérnélé mingyárt tizzel vinia?

Más az, hogy Királlyoc léuén azoknac,

Két annyit tehettél, mint egyyc annac,

Ha tizzel vinna meg egyyike annac,

Törvény ferént veled húsan vinának.

De ha

De ha csak illyenec mind, az mint te vagy,
Vagy mind csak ekorác és nem nagyobbac,
Eordömet meg nézem mint meg viyanac,
Ha binten annyin is mint mi, volnának.

Mert az en hadamban ollyak is vadnac,
Nem csak egy vagy kettö, de vgyan sokac,
Kic három Göröggel is meg vihatnac,
Söt négyet is benne semminec tartnac.

Monda Demaratus: iöl értem vala,
Hogy most folasomnac helye nem vala,
De inüel hogy engem erőketz vala,
Azért foléc felfégedhez bißtomba.

Mert aít te felféged igen iöl tudgya,
Mint öket feressem iöl meg láthatta,
Attyámtól maradról Sparta meg foszta,
Hazámból ki öze, Attyádhöz hayta.

En bizony sem tízzel, sem keuessebbel,
Eordömet nem vinám meg, sem csak eggyel,
De azért on erős kénferitéssel,
Meg vinnéc eggyickel akar mellyickel.

Ez főc vtán Xerxes hadát inditá,
Doriscusban praetort Maseamust hagyá,
Mentében à houa Király ér vala,
Mind el vísi vala velle à hadba.

Hogy Samothracian által ment vala,
Es Stryma városát el érte vala,
Az melly Lissus neuö viz ot foly vala,
Aít à Király hada meg itta vala.

Egy Pilsirus neuö Vároft hogy ére,
Nagy morotua vala annac mellette,
Hal meg mondhatatlan soc vala benne,
Aít is mind fel iüà az Király népe,

A Kantumba

A Kantumba Király mikor el íútá,
Hogy gazdálkodnának meg paranczolá,
Egy nagy Attyafia Királynac vala,
Történéc azomba hogy az meg hala.

Artakefnec ötet neue zic vala,
Rayta Király igen bánkodot vala,
Nagy fris Tort temetésére czínála,
Négy wy heán őt ling ez ember vala.

Valamely Városba Király hál vala,
Es gazdálkodnioc néki kel vala,
Nagy súkölkedésre őgyec íút vala,
Semmiéc magoknac nem marad vala.

Antipater lakic egy Thafiaba,
Gazdag dús és Király, Orgifnac fia,
Királynac magától Vaczorát ada,
Kire négy fáz talentuma költ vala.

Hogy az gazdaságnac hire ment vala,
Minden Város erőssen kéűl vala,
Buzát, Zobot, Arpát be fednec vala,
Eorletnec, stttetnec, főzetnec vala.

Barmokat hízlalnac, Madarat fognac,
Tyúc, Lúd fiat gyűtnec, igen haláfnac,
Ez íst, Arany pohárt, Czéűt czínálnac,
Királynac, és à kic ő velle mosdnac.

Az több népnek csak enni adnac vala,
Kikre csak Kenyér is foc megyen vala,
Királynac asfalt à kic vetnec vala,
Más nap reggel mindent el víűnec vala.

Mikor Király íűrà Abderitába,
Es minden élést ot fel laktac vólna,
Semmi fegényeknec nem maradt vólna,
Görög Megacreon rólla így fólna.

Azon

Azon bátor hálát adgyunc lstennee,
Hogy csak egyfër adunc enni Xerfessne,
Mert ha kétfër ennéc à mint egyebec,
Mi nállunknál segénbec nem lennéne.

Ert vala már Király Périába,
Hogy az mely követet el küldöt vala,
A Görögök közzül vissza tért vala,
Némely földet és vizet hozot vala.

A kic arrác vala ezek valánac,
A Thesalus népec, és Dolopessac,
A Perebiussoc, Eniensessac,
A Locrusbeliec, és Magnetessac.

Az Akeussoc is, Meliensessac,
Az Friotac, és az Thebásbeliec,
Beotiaiac, Kolkisbeliec,
Mind az Király partyán valánac ezec.

Xerxes Athenásba nem küldöt vala,
Mert egyfër az Attya hogy küldöt vala,
Kit Tömlöztbe bennec dúgtanac vala,
Kit penig à Kútba butattac vala.

Földet vizet, monduán, vígy Királyyodnac,
Sabad mind fenékig vize az Kúrnac,
Földet à Tömlöztből váyhatz Wradnac,
Igy hódolunc mi meg az Medusoknac.

Azért oda Király nem küldöt vala,
Es reáyoc igen haragfíc vala,
Athenás Spartauat egyget ért vala,
Kic Királytól igen rettegneac vala.

Iőuendő mondóhoz küldtenec vala,
Ki nekic bizonnyal meg mondta vala,
Bír Királyt Athenás hon meg ne várna,
A Fa fallal azért fokar használna,

K

Mi légyen

Mi legyen a Fa fal, nem értic vala,
Nemellyec az Várta aſt vetic vala,
Kinec a réghi fala fából vala,
Themistocles végre elő így ſóla.

Athenásbeli ec ne retteghyetec,
A Fa fal mi legyen nám nem értitec,
Azon ti bizonnyal Hayót érczetec,
Hayón Király hadát meg verhetitec.

Még Király Sardísból ki nem ment vala,
Athenás kimleni hogy küldött vala,
Király kéſűleti hada látnia,
Kiket a kimléſen meg kaptác vala.

Kinzás által azok meg mondtác vala,
Hogy ők csak kimleni küldettec volna,
Aſt mikoron Király meg tudta vala,
Eöket eleibe vitette vala.

Hogy meg kinzottác vólt, aſt igen báná,
Mindent önéki ec meg mutattatá,
Sereghi köſt féllel el hordoztatá,
Meg ayándékozà, és el boczáta.

Azért Király hadát mind tudgyác vala,
Es felette igen remült ec vala,
Segítſéget féllel küldólnac vala,
A mint lehet vala, kéſűlne c vala.

Gelon Királyhoz is el kültec vala,
Ki Siciliaba hatalmas vala,
Siracusas váraſt ő bírya vala,
Soc több Tartományoc wrallyác vala.

De Gelon ily válaſt nékie c töt vala,
Ha engem tennéte c Imperatorrà,
Görög orſág hada töllem halgatna,
A ſegítſég töllem nékte c kéſ volna.

Két ſáz

Két száz öreg Gílyát mellétec vinnéc,
Húsz ezer fegyuerest à mellé rennéc,
Két ezer louaggal en magam lennéc,
Louon fegyuerest is nyóltz ezért vinnéc.

De Syagrus, à ki fő Kővet vala,
Illyenképpen nékie felelt vala,
Oh mint sirna, vgy mond, à Pelops fia,
A te keuánfogod mikor halhatna.

Sirna Agamemnon, ha meg tudhatná,
Hogy mi, kicsők vagyunc Görög országba,
Attuc volna magunkat Gelon alá,
Erre Gelon ímet így felelt vala.

Keuánfogomat im meg határozom,
Legyec Imperator en à sírazon,
Hogy ha ti akartoc lenni à Hayón,
Auagy en à vízen, Ha ti sírazon.

Felele Syagrus, vadnac Hadnagyinc,
Czak hadat keuanunc, vadnac vezérinc,
Imperatorockal rakuac Városinc,
Czak köz népre vólna súkfégninc nekűnc.

Monda Gelon: Palléroc sokan vattoc,
Ninczen penig kinec pallérkodnotoc,
Azért Wratoknac meg mondhattátoc,
Ez Estrendből ki állót Tauasfoc.

Ez főnac értelme penig az vala,
Mint hogy seb virágosb à Tauasf vólna,
Görög had virága az dué vólna,
Ki mostan mellőlec el czúfni fogna.

Hogy à segítésget nem kaptác vala,
Soc felé ímèt el küldesfec vala,
Sokan, kieghirtec, nem attac vala,
De meg azért sokan attak is vala.

K.

Czak

Czak vízi erővel kétféle vala,
Mert Themistoclesnek hitte vala,
A Városból mind ki költöfték vala,
A Tengeren el be futottak vala.

Egy erős hely Eubea felé vala,
Termopilának aſt neuezik vala,
Nehéz űoros vira Tengeren vala,
Annál űorosb pedig űarazon vala.

Oda költe znének végefték vala,
Hól nem férne hozzá yoc Xerűes hada,
Xerűes hogy el iúta Pieriaba,
Eok is be űállának à heu Pilaba.

A mig Xerűes oda érkezet vala,
Tiz Gállját el küldé elöl iárába,
Sciatomra azok hogy iúttak vala,
Három pártos Gállját leltene vala.

Hartzot egy más közdöt azért adának,
Czak hamar eggyikét meg vőuéc annak,
Feyeket űedéc az benne valóknak,
A kettei nagyob munkát adának.

De aſt is à Perűác el fogták vala,
Hadmagy Aűonides eggyikben vala,
Kit külömben meg nem foghatták vala,
Hanem kontzról kontzra őt hánták vala.

Azomba Xerűes is el iútot vala,
Hada minden felöl meg többült vala,
Helyet hún le űállyon nem lelhet vala,
Mert mind földet vizet el lépet vala.

Summáya hadának ennyi űám vala,
Ezer két űáz és hét Gálljáya vala,
Czak kic Aűiaból hozatták vala,
Kikben két űáz negyuen ezer nép vala.

Három

Három ezer Gállya a probad vala,
Kikben két száz hetuen öt ezer vala,
A Gyalog huszon hét száz ezer vala,
Nyóltzuan ezer penig à Louag vala,
Ez csak Aliaból való had vala,
Es csak hadakozni való nép vala,
A flógác, euezőc küüül ez vala,
Az élés haytókát sem tudom oda,

Europából földön ezek valának,
A Thraciaiac, Bottiaiac,
Peoniaiac, Brígiaiac,
Heordus nemzetec, és Calcissiac.

Perebusoc köstőc és Pieressac,
Dolopessac is, és Eniensessac,
Akeus népek is, és Magnetessac,
Három száz ezeren valának ezec.

Solga rendet, mondám, ide nem vetet,
Sem sűrű sem mosó Affionnépeket,
Királynac Wraknac feleségeket,
Sékér vezetőket, és petzéreket.

Mert Feleségeket ők el nem hattác,
Daykác, flógalóyoc mind velec vóltac,
Azok is keuesben nyilván nem vóltac,
Sőt az Irás mongya, hogy többen vóltac,

De tudom ezeket is csak annyira,
Egy summában azért ennyi nép vala,
Hetuen két száz ezer szám szerént vala,
Még több hasonatalan felénél vala.

Senkinec ne reüsséc telít czodának,
Hogy soc folyo vizet el fogyattanac,
Soc álló vizeket mind meg ittanac,
De enniec valót hogy kaphattanac,

Ennyi foc nép közt is senki nem vala,
 Sem seb, sem magalsab mint Kírály vala,
 Seméllye ferént is ő méltó vala,
 Hogy kit ennyi foc Ország Wralhatná.
 A Xerxes tábora Trekinig vala,
 Az egész északot be fogta vala,
 A Görögéc délre állottac vala,
 Es a heu Pilaba forúltac vala,
 A Pilakba pedig ennyi nép vala,
 Ki a Xerxes hadát ot várya vala,
 Sparta városából hírom száz vala,
 Az Mantienából két ezer vala,
 Ezer száz hűs vala Arcadiából,
 De csak négy száz vala szép Corinthusból,
 Mycenasból nyolcz száz, két száz Eliusból,
 Tespiából hét száz, negy száz Thebásból.
 Az Athenásziac vizen valának,
 Artemisiumnál kétfen valának,
 A kic a Pilac közt együtt valának,
 Leonides vala az ő Hadnagyoc.
 Mihelt pedig Xerxes le állott vala,
 Ezek ottan mind el íyettec vala,
 El főkni feyenként akarnac vala,
 Hogy ha Leonides engedí vala.
 Mert mind addég őket íntette vala,
 Stép fíoual haraggal nekic főlt vala,
 Hogy az el menést halasztottac vala,
 Hanem segítségért küldöttac vala.
 Xerxes még hogy vala Thefsaliába,
 Oda gyűléseket írtette vala,
 Es hogy Leonides eldíttec volna,
 Hercules nemzete ő pedig volna,

Egy lovagot azért Király elküldé,
Ki mennyin legyenec iól meg kímellye,
Es mit miuilyenec ást is meg nézze,
Ki az Istraához mikor el ére.

A torkolat előt a kic valánac,
Némellyec közzüllec tehát iatzodnac,
Némellyec vesteg is bennec nyugosznac,
Hayat is földölne, pallyát is fútnac.

Kít hogy a Louagtól Király meg tudá,
Semminec alítnac maid ezek mondá,
Egy Medus Hadnaggyát ottan hiuatá,
Hogy reáyo mennyen meg paranczolá.

A Císfusokat is el vigyed veled,
Fogva hayczad ide őket elötted,
Meg ne öld, hanem csak iól meg kötöztessed,
Nám semminec vélne az hituán ebec.

Mikor azért egybe rohántac volna,
Sokan hullania kefcenec vala,
Maga csak az Istraá még az vala,
Csak a Spartai had az peníg vala.

Mert ferrel Istraát állanac vala,
A fer peníg akkor óraytoc vala,
A több Várasbeli nép bellyeb vala,
De csak ez keuésis ieles nép vala.

Nagy vér ontás köztöc azért indula,
A Görögec közzül egy sem vést vala,
De a Király népe húlton húl vala,
A Görög is töllöc véresül vala.

Hogy Király a dolgot meg tudta vala,
Es a Medusoc elfáradtac vala,
A halharatlanokat küldte vala,
Mert azokat iobbaknac tartta vala.

De

De azok is jobban nem vittac vala,
Sokan is közzülde meg hóltac vala,
A sokaság semmit nem használ vala,
Király pedig erős csak azzal vala.

Vissza a táborra mind futnac vala,
Eggyic a másikon által húl vala,
Királyal semmit nem gondolnac vala,
Ki végre maga is oda ment vala.

Az az egy nap azért abba tölt vala,
Más napra hogy immár költenec vala,
A hartzot viszont wyítottac vala,
Azért a ferencze nem Wyúlt vala.

Király az melly fékben az nap vlt vala,
Kiből az viadalt semleli vala,
Háromszor v grot fel nagy haragyába,
Meggyen a latroknac nem tudgya vala.

Fékekéből ki vonni mert nehéz vala,
Más az, hogy mind ember nem csak nép vala,
De a Király hada csak mind nép vala,
Igen foros pedig a hely is vala.

Egy Görög Királyhoz írta azomba,
Epialtesnec őt neuezic vala,
Királynac egy ősuént mutatot vala,
Mellyen a Pilakba állhatni vala.

Azért a Hidarnes hadát el küldé,
A Pilacteteyét ki hogy eléré,
Az Focifsiakat rólla le veré,
Onnat a Pilakba álllot vala be.

Király is mikoron gondolta vala,
Hogy immár Hidarnes oda ért vólna,
Egy czoport hadával ő is indula,
A mely felől tegnap vittanac vala.

Nagy hartz

Nagy hartz à kétfélben azért indula,
 Egyikis másiknac nem enged vala,
 Leonides őket biztattya vala,
 Király az őket sem hadgya vala.

Király mikor meg liualkodíc vala,
 Egymást az ő népe tapodgya vala,
 A nagy foroságba nem vihat vala,
 A Tengerbe bennec foc esic vala.

Hidarnes azomba hogy el érkezéc,
 Es à Görögöket belől meg kezdéc,
 A nyereség ottan néki adatéc,
 A hegény Görögéc ottan el vesséc.

Azért iob részére mind ot vessénec,
 A kic el futánac keuelsen lőnec,
 Király had íból is sokan vessénec,
 De főképpen hírman vgyan Hertzegec.

Ketrei Királlyal édes egy vala,
 Hiperantes és Abrocomes vala,
 Az Attyánac öcze harmadic vala,
 Atarneínec ötet neuezic vala.

Immár az viadalnac vége vala,
 Király Demaratus hamar folita,
 Már tanácsa mi vólna kérdi vala,
 Demaratus így tanácsollya vala.

Felleged három száz Gállyát válasszon,
 Kít à Spartai határba boczásson,
 Ot egy Cythéra neuð figet vagyon,
 Mellyet te felleged el foglaltasson.

Egész Lacedemont abból meg vehed,
 Sőt komféd Várositis mind el vessithed,
 Spartaba így őket mind haza vehed,
 Es végre onnatiskezedben eythed.

L

Akemenes

Akemenes, ki Király őcze vala,
 Ennec à tanácznak ellene sőla,
 Királynac tanáczul aſt atta vala,
 Hogy mind földi vízi had egyűt vala.
 Xerſeſis miuel hogy maid iſſiu vala,
 Az őcze tanácžán inkább indula,
 A Demaratusét meg vette vala,
 Maga ot nőt léuén ő iót sől vala.
 Hadíual azért Király el indula,
 Földön vízen mind egyűt megyen vala,
 Mikor Attica tartományba iuta,
 Minden Vároſt fel dúlnac gyutnac vala,
 Egéſ Beotiát be tártac vala,
 Vároſſit ſaluit rablottac vala,
 Platea vároſtis fel gyuttac vala,
 Teſpiánac azont mieltéc vala.
 De főképpen Templumot gyutnac vala,
 Mert őkis meg égettec vólt Sardisba,
 Ez hadnakis leg főb oka az vala,
 Királyis à kölczönt fizeti vala.
 Atticában azért már Király vala,
 Mindent éget, dular, koborlat vala,
 Mert à föld népe mind el futot vala,
 Végre Athenáſra Király el iuta.
 A Vároſſat puſtán találta vala,
 Templomban egy néhány czak futot vala,
 Es egy néhány kuldus előtte vala,
 Salamis Tengeren à többi vala.
 A Várában azért ſokan valának,
 A kie à ſa falban bizakodának,
 Xerſes ellenébe ſállá à várnac,
 Teres teteiébe egy domboczkának,

A Vár vitatáshoz mingyárt kezdete,

Tázes laptát elő sokan ferzere,

De soc nyilakrais főst köteftette.

Kiket meg gyutatuán mind be löte,

A Várbeliekis forgódnac vala,

Az ostromnac menőket vágyác vala,

Nyakokba malom követ hánnac vala,

Soc forro vizetis ki dőyt nec vala.

De az ostrom aual nem tágúl vala,

Ostromnac egy más hátán mennec vala,

Király fua hangos nogattya vala,

Tölle mint lstenől vgy fél nec vala.

A mely felől azért meredekb vala,

A Várat a felől meg hágtác vala,

A Haláltól semmit nem fél nec vala,

Vgyan egymást éric vgy hágnac vala.

Kit hogy meg látanac a Várbeliec,

Mondhatatlan igen meg iyedénec,

Sokan nyakra főre alá fekénec,

Soc a Templombais be futa ben nec.

Azért a kic előb be hágtac vala,

A többinec kaput nyitottac vala,

A sokaság azon be tódúlt vala,

A kiket kaphatác, le vágtác vala.

A Templom marháyat mind felkapdofsác,

A benne valókat fiblyára hányác,

A Várat mind Templomostól felgyutác,

Városaracképpen égetéc, rontác.

Onnét Király ottan postát bozátá,

Susiba bátyjánac meg irta vala,

Hogy egéft Attica már kézben vólna,

Athenalt Várástól meg vőtte vólna.

Nagy örömecc vala raita Sufába,
Eorömekben vgyan tántzolniac vala,
Vtakat virággal be híntnec vala,
Az ő lsteneknec áldoznac vala.

De hogyà Görög had megtudta vala,
Mely akkor Salamis Tengeren vala,
Atticáual Király hogy mint bánt vólna,
Tanácsot felölle tartottac vala.

Tanácsban aſt leléc hogy meg viyanac,
Király hadát bellyeb ne boczátanác,
A Tengerből peníg ne táuoznánac,
Mert ot vólna helye viadallyoknac.

De Királlyis már vgy végezet vala,
Hogy ha az Tengeren őket kaphattya,
Vizi ereyét reáyoc boczáſsa,
Mind földön mind vizen őket el roncza,

Azokaért hadát két felé oſtá,
Az vizi ereyét elíndítatá,
Salamis Tengerre igazítatá,
Eomagaís ſöt hozzáyoc ſakadà.

Az ſírazon valo hadis indula,
Peloponnesusra az ſiet vala,
A Görögec hada elég nem vala,
Hogy mind à kettőnec eleít állya.

ſöt hogy aſt némellyec értettéc vala,
Rettenetes igen íyettec vala,
Míngyárt el oſlani akarnac vala,
Atticat el hadni akaryác vala.

Peloponnesusba inkább ſieſűnc,
Inkáb ſílik nekűnc aſt meg őriznűnc,
Hogy nem Atticaért touab tőrdögyűnc,
Aſt immáron Xerſes meg vőtte tőlűnc.

Az Athe.

Az Athenaisiac raita busultac,
Könyörgésczelis nem sokat fognac,
Rolla Themistoclesel ök folánac,
Ki hamar ily módgyát lelé dolgoknac.

Egy folgaiát gyorsan elő bolitá,
Xerxeshez csak titkon küldötte vala,
Ki mikoron hozza el iutot vala,
Az Wra fauáual így bólot vala.

Themistocles engem azért boczáta,
Hogy ő felfégednec iauár kéuánnya,
Visszaonáslokat immár el vnta,
Azért felfégednec mondanom hagyta.

Azoc felfégedtől vgy meg iyedtec,
Hogy mind fel kéűltéc hogy el mennyenec,
Semmitis egymástól ök nem értenec,
Azért mostan könnyen meg verhetnétec.

Xerxes hogy ahi halla, raita örüle,
Hadrnagyinac gyorsan mind el izene,
Vala be nem meűűe egy Stigeteczke,
Arrais népében által vettete.

A had két szárnyátis el ki nyuttatá,
Hogy az ellenféget közbe boricza,
A Tenger iob részét be fogta vala,
Ezeket mind éyiel szerzette vala.

Az ellenfégis nem alkhatic vala,
Egyic fél másickal oűtozic vala,
El oűlani immár akarnac vala,
Csak binte a vírratát váryác vala.

Azomba tekintéc a Király hada,
Már vűtközetre hát ki állot vala,
Látac hogy az el oűlís el költ volna,
Azért viadalhoz kéűűlne vala.

A két vízi erő hogy egybe mene,
 Nagy kiáltás vala mind a két félbe,
 A Tenger vizeis hiu beléie,
 Kírályis gyakorta kiált a vízre.
 Egy hegy alatt Kírály mert kűn ől vala,
 Hegyet Egaleusnachiyác vasa,
 Xerics ot letzelben öldögel vala,
 Secretariússa mellette ál vala.
 Egy néhány fő Wris ielen ál vala,
 Ha kit emberkedni meg látand vala,
 Kí vólna míngyárt meg tudattya vala,
 Es egy könyuetskébe iedzeti vala.
 Artemisialis igen ví vala,
 Noha affonyállat de vitéz vala,
 Egy Gáilyát a vízbe merítet vala,
 Kiért dicziretet nagyot nyert vala.
 Kírály azt mikoron meg látta vólna,
 Eskiczoda legyen meg tudta vólna,
 Mongyác az Wraknac hogy mondta vólna,
 Affonyállattól az nagy dolog vólna.
 A férfi most nekem mind affonnép vólt,
 Az affonnép penig nam ferfiu vólt,
 Ionac a kit véltem a leg roffab vólt,
 Népemnec a roffba eddig még iob vólt.
 Hogy a két had iobban meg elegyűle,
 Nem kezdéc meg egymást iol ísmernie,
 Főképen a Kírály íoc féle népe,
 Azért ők kezdenec igen veőnie.
 Gyakran őmagoc kőst hartzolnac vala,
 Egemást meg kélsére ísmernie vala,
 Az ellenfég mint hogy keuessle vala,
 Minden felé könnyen el térhet vala.

Azért

Azért ő közzüllec a kic vesénece,
Mint kevesec közzül többec tettzénec,
Hogy nem az más réstől kic el esénece,
Noha ők sām ferént többen vesénece.

It vesse Királynac egy édes öcze,
Kínec Ariabignes vala neue,
A Király hadából több abba vesse,
Hogy ázni nem tuduan belé merdse.

Látuan azért Király vestét népénece,
Es okos hartzokat a Görögknek,
Végeze hogy békét hadgyon nékiec,
De nem jelenté sándékát senkinek.

Vyabban meg vini mint ha akarna,
Sintzot Salamisban vgy hányat vala,
A terhes hayokat rendeli vala,
Hogy erősebb lenne velle tábora.

Allatomba de más sándéka vala,
Postát Asiába boczítot vala,
Serenczétlenlégét meg írta vala,
Kínégé Persia meg busult vala.

Királyt sockal inkább ők féltic vala,
Hogy nem mint az had vestét sánnyac vala,
Czoda Mardoniusis mint fél vala,
Hogy Királlyal ily kárt vallatot vala.

Mert a Görög hadra ő vité vala,
Már hogy belé hadná, azon fél vala,
Görög vestét penig kéuánnya vala,
Azért Király előt így folot vala.

Király, ne bánkodgyál a keves kárért,
Minem Hayón víyunc Görög orfágért,
A sárazon mind meg lakolnac ezért,
Mint hogy meg lakoltac bennec Sardisért.

Hogy

Hogy ha felfégednec penig fándoka,
Ninczen az it valo meg mulatásra,
Hadgyon válogatua nekem ez hadba,
Három fáz ezerig louag gyalogba,
Gobris igaz fia bátor vgy legyec,
Eorömmel Sufába és vgy mehessec,
Hogy Görög orfágot meg haytom néked,
Rabbaiddà tē fēm mind öked néked.

Az tanácza Xerxes néki halasra,
Ki mikor azont iauallotta vala,
Mardonius mellé népet adata,
Eo peniglen haza kefdlget vala.

Mardonius még a népet válasttya,
Es Királyis kélsic Theffaliaba,
Delphisből Varáslo méue Spartába,
Xerseft meg büntetnec aſt hadgya vala.

El ne fenuedgyétec, vgy mond, nékie,
Az tū Királytokat hogy meg ölette,
Mert bizonynyal nem iartoc iól érette,
Sparta hogy aſt halla, rólla végeze.

Köuetet Xerxeshez küldettec vala,
A dolog mi vólna, meg mondtac vala,
Király nagy katzagua halgattya vala,
Sokáig eggyetis rá nem fől vala.

Végre fel emeluén fōmeit, monda:
Ihon Mardonius (mert ot ál vala,)
It marad, meg fizet nékiec rólla,
Mint finte érdemlic, vgy leſen rólla.

Mardoniuſt Xerxes más nap el hagyta,
Haza Sufa felé el indult vala,
Nagyon ſiet érnj Helleſpontuſra,
Semmi hadat vélle nem viſen vala,

Hídar.

Hidarnes képében had előt vala,
Valahoua penig érkezne vala,
Czak nyers gyümölczelis iöl laknac vala,
Söt csak palitotis meg éfnec vala.

Végre à vér hasba estenec vala,
Kitől vgy meg eméltettenec vala,
Hogy maíd tized része mind meg holt vala,
Betegenis soc el maradoz vala,

Valahoua penig Király iút vala,
Mindenút nékiec meg hadgya vala,
Hogy à betegekke ki ki gondolna,
Eo maga el ére Hellepontusra.

De ot ám az hadis meg érte vala,
Es Hatón kele el mind Asiába,
Mert à hidat az fél el hínta vala,
Királlyal érenec azért Sardisba.

Mardonius penig à Gobris fia,
Ki Thessaliába maradoz vala,
Minden módon eűt forgattya vala,
Hogy magát Királynac meg mutathassa.

Macedoniai egy Sándor vala,
Attyát Amyntasnac neuezic vala,
Mardoniusnac iö baráttya vala,
Külde köuettégen aűt Athenasba.

Mert Macedonia Xerxesé vala,
Még Dariusnac az meghodlot vala,
Ackor fejedelme Amyntas vala,
Amyntasnac fia ez Sándor vala.

Mardoniusnac ily tanácsa vala,
Ha ő Athenást meg hodoltrathatna,
A Tenger mellyeket onnat le birna,
Es vgy Görög ország mind kezbe iutná.

M

Követ.

Követseget Sándor fépen meg monda,
Mellette magátol is sokat szólá,
De Athenas ingyen csak meg sem hallá,
Azért Alexander vressen iará.

Mihelt Mardonius az válast halla,
Ottan minden népét későlni hagyta,
Es Attica felé el inditatá,
Athenást meg venni ismet akará.

De mikor az Városhoz iutot vólna,
Egy embert is benne nem találta vala,
Mert mind Salamisra költöftéc vala,
Az vres Városba azért le állta.

Onnat meg wiyabban nékie izene,
Magokat meg adnác talám iób lenne,
De Athenas arra ismet vesse tégle,
Hanem egy követet Spartába küldé.

Segítseget Spartától kéret vala,
Kít azoc nékie meg attác vala,
Pausanias neuð had elöi vala,
Ieles vitéz hadnagy ez Görög vala.

Mardonius hogy ást meg tudta vala,
Hogy csak közel az ellenség tábora,
Athenást wiyabban ismet fel gyúta,
Es vissza siete onnat Thebásba,

Fele vtát immár el mente vala,
Hogy hértelen hozza egy Posta iúra,
Spartából hogy ki tört más had is vólna,
Es Megara felé sandoka vala.

Mardonius azért hadát téríté,
Es Megara felé vinni sieté,
Előster azokat ha meg verhetné,
Az vrán meg térne bár Thebás felé,

Megara

Megara határát azért elrablá,
Es melfé ki méné az Nap nyugatra,
Soc nemzetiségeket meg hodolítá,
A Spartai hadat de nem kaphata,

A midőre onnat vissza tért vala,
Thebas Varosába be szállt vala,
Annac az mezeién tábort írtatá,
A had őfue gyűltét ot várya vala.

Ki mihezt mind őfue gyűlhetet vala,
A hódolt Görögec fel gyűltec vala,
Platea sikyára ottan ki állá,
Asopus neuð viz holot foly vala.

Hogy aſt à Görögec meg tudtác vala,
Indulínac ők is Eretriaba,
A Cytheron alat hogy mennecc vala,
Mardonius őket meg litta vala.

Malistiust azért gyorsan folitá,
Nagy kedues Wr vala az Perſiaba,
A Louag ſereggel őt el bocztá,
Az ellenſég vt it hogy meg állaná.

Erős hartzot azért ot inditánac,
Es mind à két félben sokan hullánac,
Hogy nagy vala loua Malistiustnac,
A hamaryát lőni találác annac.

A Lo à ſeb miat el tántorodéc,
Es Malistiust is rőlla le eſéc,
Emberűl talpán is sokat forgódéc,
De végre maga is által veretéc.

Mardonius hogy aſt meg tudta vala,
Mondhatatlan nagy ſirást téſen vala,
Az egész had őret iaygattya vala,
Mert ieles ſő ember és nagy Wr vala.

M

Azért

Azért el végezé boffuſſigába,
Hogy vellec meg viyon vgyan valóba,
Tárta halaláért boffuiat áliya,
Négy ſáz ezernélis ő többen vala.

Fő Görög hadnagy Pauſanias vala,
Ieles okos vitéz ember a vala,
Sáz nyoltz ezer két ſáz ő hada vala,
De mind válogatot ſín nép az vala.

Vitéz módra azért ſembe menénec,
Es vgyan valóba emberkedénec,
Egyic fél ſem enged a máſic félnek,
A teſt egymáſt éri, oly ſűrőn eſnek.

Mardonius ſinte meg nyeri vala,
Mert vakmerőképen forgódic vala,
Ezer vitéz fő nép kőrülle vala,
Ha a Ló alólla el nem vész vala.

De mihelt a Louát meg őltéc vala,
Eo magais csak hamar el költ vala,
Soc vitéz fő ember velle meg hala,
Az töb nép viſſa futa az táborra.

A Táborſis töllőc hamar meg véuéc,
Holot ſántalan ſoc bennec el eſéc,
Soc Aſia felé eligazodéc,
A ki ellenſégre nem találkozác.

Azért Mardonius így en iárt vala,
Igy mehetet vala Suſába haza,
Királynac ez a had nagy ſokban álla,
Mert ieles vitézi ot veſtéc vala.

Pauſanias penig meg paranczola,
Hogy a nyereſéghez ſenki ne nyúlna,
Eo mindent rendſerént egybe hordatna,
Az vtán egyaránt köſtéc oſlana,

Sánta

Sántalan aranyat találtac vala,
Az ezüstnec vgyan bőczí sem vala,
Arany ezüst ágyac nagy foc sátorba.
Czéfe, serleg, kupa, sántalan vala.

A foc drága ruhát vtállyac vala,
Gyöngy, kő, arany peretz, és lántz foc vala,
De à louac íáfla leg drágab vala,
Kiertzből ötetue aranyas vala.

Mert mikoron Király haza ment vala,
Mindent Mardoniusnac hagyot vala,
Sátora, mint egy vár, vgy tettzic vala,
Belől mind aranyas és gyöngös vala.

Melybe Pausanias hogy be ment vala,
Dragalitos vóltát ezodállyac vala,
Mardonius ágyát szemleli vala,
Ki foc drága kővel tündöklie vala.

Paranczola azért ot az íffiaknac,
Ástalt vetnénc mint Mardoniusnac,
Azocottan mindent elő rakának,
A mint floktac vala az ő Wraknac.

Látuán Pausanias nagy pompafokat,
Arany ástalokat, arany padokat,
Czéféket, tálakat, arany kupákat,
Be flolita à fő Görög Wrakat.

Lásátoc Wraim nagy gazdagfágát,
Az Medus herrzegnec ő bolondfágát,
Hogy vgyan meg vnuán nagy wrafágát,
Reanciót vólt nyerni őrestáskákat.

Xerxes ez vődöbe Sardisban vala,
Es foc affonyokat ot fíeret vala,
Egy őcze Masistes őnéki vala,
Ki felelégérís kedueli vala.

M;

De mint

De mint hozzá férjen nem tudgya vala,
 Mert a fegény őczét is fánnya vala,
 Maga Feleféjétől is tart vala,
 Főképpen kit Amestrisnac híj vala.
 Azért őmagában így en végeze,
 Hogy őcze leányát Fianac vegye,
 Dolgát az fin alatt ő véghez vigye,
 Azért nagy sietue Susába mene.
 Fianac a Leánt orhaza viúé,
 Eocze Feleféjét és el feleytē,
 Hellyetre a Menyét de meg feretē,
 Kiuel rút fándékyát véghez is viúé.
 Ketten az egy afffont ők éléc vala,
 Felefége, Menye nékie vala,
 Fianac is Annja és háló tárfa,
 Nem tud fia semmit Attya dolgába.
 De főt Amestris is nem érti vala,
 Mert Király is igen titkon jár vala,
 De mint hogy büntetést érdemel vala,
 Végre illyen képpen ki felelt vala.
 Amestris egy Köntöst kését vala,
 Gyöngyel, drága köuel kit fűzöt vala,
 Wránac, Kiralynac afit atta vala,
 Kiben Király nagy keduesen jár vala.
 Egykor a Menyéhez Király ment vala,
 Kéröt kérne tölle kéuánta vala,
 A Köntöst Királytól az kérte vala,
 Kit felette igen Xerxes bánt vala.
 Egyébbel mindennel kénállja vala,
 Orfággal, nagy kinczel vnfollya vala,
 De még sereget is néki ad vala,
 Kinél főbayandéc köftöc nem vala.

De az

De az Affony semmit nem véssen vala,
Vgyan à Köntöskét vitattya vala,
Kit nagy nehezen Király néki adà,
Mert Feleségétől igen tart vala.

Amestris mikoron rayta meg látà,
Az Affonyra ő nem nehezel vala,
Hanem az Annyára haragfíic vala,
Azért ő is ilyen gondola rólla.

Király egy nagy lakodalmot csinálà,
Eftendőben egyfēr kit fíokor vala,
Az mely nap Királynà tétetet vala,
Ayándékor akkor oíitogat vala.

A Felesége is ám kērt kēre,
Eocze feleségét keuánà tölle,
Király fíoc okokat fog vala benne,
Kiknec à boííús affony nem engede.

Király azért Eoczét elé ííólità,
Nagy erőísen kéri, hogy adgya oda,
Erette Leanyát nékie adnà,
De soha az Eoczét reà nem bírà.

Sőt ez dolgot Eocze czodállyà vala,
Még ecképpen kőííííí hánkottac vala,
Solgait Amestris addég híuatà,
Malíítes házàra és küldte vala.

Felesége czeczít el metélteté,
Mind à kettőt az ebeknec vetteté,
Ayakástól orrát is el ííedeté,
Fileit és nyelűét is ki metzeté,

Ez dolgot Malíítes nem tudgya vala,
Mind az által igen fél, retteg vala,
Azért hogy házàba be lépet vala,
Felesége dolgán ííánkodic vala,

Taná.

Tanáczot mingyarást felőlle tartá,
Es Bactria felé főküe indula,
Hogy őket Királyra mind fel támasssa,
Mert Bactriának ő Praefesse vala.

El főkélsét Xerxes mihelt megtudá,
Ottan őcze vtán népét boczáta,
Es mind gyermekektől őt le vágatá,
Azért az őczéuel ingyen íárt vala.

A Görögek pedig őrdölnece vala,
Hogy a Király hadát meg vertéce vala,
Ioniát víssa haytottáca vala,
A Király ereyet ki hántáca vala.

Azért őmagokban ást el végezéce,
Hogy ismet Királyra más had gyűtesséce,
Es Pausaniással el boczátsáca,
Aristides néki mellé adasséce.

Az ő ferenczénec oly terméseti,
Hogy az ember főuet ő fel emeli,
Gyakran keuélységre őtet ingerli,
Seme világát is el főkta venni.

Pausanias azért nagy haddal vala,
Kiuel Asíára fel indult vala,
De a Görögeknek az nem használa,
Mert őket Pausanias el arula.

Leányával Király addeg vnóla,
Soc ighiretiuel hogy hozza háitá,
Mikor Aristides ást meg saidíta,
A Görögeknek mind tutokra ada.

Pausaniast azért víssa híuatáca,
Mint ha ők a dolgot ingyen sem tudnáca,
Egyéb fő okait annac formáláca,
Es Spartából őtet mingyárt ki hányáca.

De Xer-

De Xerxes à dolgot mihezt meg tudá,
Rettenetes igen raita buszula,
Ísmet hadat gyűte Görög orfágra,
Hogy Pausaniasért bossút állana.

A Had az elsőnél kisebb nem vala,
Noha sőt azokban el veszt vala,
Hogy à Marathonra érkezett vala,
Ot az Görögeckel szembe vit vala.

Fő Hadnagyoc Cymon azoknac vala,
Jeles had viselő ember az vala,
A Király népének helye nem vala,
Azért ísmet rútul veretett vala.

Nóha keűs kárral, de nagy fégyennel,
Vissza pironkodóc nagy kisebbleggel,
Sokat pánolodóc az lőteneckel,
Hogy kétfer írt már így à Görögeckel.

De az Ország is meg vált vala,
Szerenczétlen vőltát hogy látta vala,
Artabanus pedig à Király Bántya,
Haragfő is vala érte reáya.

A Király Attyának ez Eocze vala,
Es nagy böczületbe Xerxesnél vala,
Stabad vala neki à Király háza.
Vagy éiyel vagy nappal akarya vala.

Azért ő magába afit el végezé,
Hogy ha hozzá férne, Királt meg ölné,
Szerenczétlenségét tovább ne nézné,
Végre à dolognac ily modgyát lelé.

Hét nagy őrdög fia nékie vala,
Melléye azokat mind vőtte vala,
Egy estue Királyhoz be vgy ment vala,
Es ötöt nagy tükön meg ölte vala.

N

Sép

A Gyermec Királyhoz azért íráda,
Es mindent nékie tudtára ada,
Ki hogy a dolgot meg érteite vala,
Mint Attyán, két annyit Bátyján sir vala.
Nagy kesserűséget nyeldekli vala,
Meg ért emberi es ő benne vala,
Bánattyát haragyát titkollya vala,
Hamar ily tanácsot felőlle tartà.

Wrakat Hadnagyokat be hívata,
Minden vgy későlné, nekic meg hagyà,
Hogy más napon népét ő meg mustrállya,
Ki minémű ferrel légyen meg láttya,
Az mustrán Királyis Fegyuerben vala,
Ki mint ha rövidgyeb nékie volna,
Hogy nem mint magassá tetteté vala,
Azért Artabanust hamar solita.

Artabane, vgy mond, ierfe czeréllýűnc,
Magasságunc eggyez vgyanis nékűnc,
Testűnkhez nem illik ez penig nékűnc,
Allyon veszteg addég a had körülűnc.

Artabanus haluán gyorsan le szállà,
Nem tud semmit Királynac bíndokába,
Mihelt az fegyuerét le vette vala,
Ottan Király őtet le vágta vala.

De ám fiaitis mind meg fogatà,
Es erdemec ferént meg nyakastatà,
Attyaért, Bátyyaért bosszuyát állà,
Maga életétis velle meg tartà.

A Királyság azért őué lőt vala,
Noha Dariust az illeti vala,
De miuel hogy fegény ő el költ vala,
Minden birodalom reáya állà.

N.

Negyuen

Negyven négy Eftendőt ő regnált vala,
Emberc költ leg feeb Férfit vala,
Czak hogy à két keze maid hofsu vala,
Mert à térdét véllec el éri vala.

Vránna Kírály Darius lőt vala,
Ki hogy húf Eftendőt orfáglot vala,
Es Sulaban efec néki halála,
Két fia marada az ő házába.

Nagyob Artaxerfes és Kírály vala,
A kifsebic Cyrus czak Hertzeg vala,
Ki hogy à Bátyára támadot vala,
Meg győzeturén ám le vágator vala.

Sokat ez meg haytá Gdrög Orfágba,
Harmintz hat Eftendőt hogy regnált vala,
Egy fia ennek is maradot vala,
Artaxerfes ochus az neue vala.

Rettenetes Kemény Kírály ez vala,
Kegyetlenfégeért gyűlölic vala,
Hufon hat Eftendőt hogy regnált vala,
Bagoas Méreggel meg ölte vala.

Ez Bagoas Hadnagy és vitéz vala,
Kírály fiait is meg ölte vala,
Czak à kifsebiket meg hatta vala,
Aftt penig Arfes nec neuezic vala.

Ki hogy ió módon már fel serdült vala,
Es Bagoas dolgát meg tudta vala,
Rólla meg büntetni el fánta vala,
De Bagoas Arfest meg ölte vala.

Sőt az fiait is mind le vagdalá,
Hogy három Eftendőt orfáglot vala,
Azért à Kírályfág már vres vala,
Kírált kit tegyenec nem tudgyác vala.

Az Arfes

Az Arfes Attyának egy Eocze vala,
 Hogy kit Arfanefnec nevezne vala,
 Annac még egy fia Darius vala,
 Királlyà azért az tétetet vala.

Eotet is Bagoas hamar meg vna,
 Méreggel meg ölni azért nem bánà,
 Kit mikor Darius meg tudot vala,
 Eomagával à Mérget meg itata.

Nagy ereyű ember Darius vala;
 Es Feyedelémségre termet vala,
 De csak hat Eftendőt orfáglot vala,
 Sándor Persiaból ki verte vala.

Persianac azért tiz Királlyà vólt,
 Kic közdöt Xerfelnél hatalmasb nem vólt,
 Serenczétlemb azért csak az Attya vólt,
 Az végfő Darius bodogtalamb vólt.

A ki ez Eneket szerzé Verseken,
 El múlt vddóc íaua vala efében,
 Karáczon hauánac végfő hetiben,
 Ezer öt száz és az kilentzuen egyben.

V É G E.

Nyomtatott Colosvárat 1592. Eftendő-
 ben, És el végeftetet Bodog Affony
 hauánac 24. napyán.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

